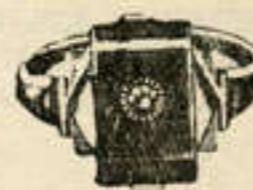

ПАНЈА ДАМАМА И ГОСПОДИ,
А НАРОЧITO ВЕРЕНИЦИМА

Златан накит и швајцарске часовнике
ДОБИЋЕТЕ НАЈПОВОЉНИЈЕ НОД
Фирме „ДИЈАМАНТ“

РИСТА ПРОТИЋ

ТЕРАЗИЈЕ БР. 27 И НР. АЛЕКСАНДРА БР. 1

Вршим поправке са гаранцијом, купујем старо злато.

Пре него што купите
намештај

НЕ ЗАБОРАВИТЕ да посетите
ФИРМУ

»ШУМАНАЦ«

где ћете добити намештај
Чувене фабрике БОРОТА

ТРГОВИНА НАМЕШТАЈА

Живорада Шуманца — Кр. Милна 1

српска сцена

БРОЈ 19

БЕОГРАД, 1 ЈУЛА 1942

ГОДИНА I

садржине:

Беседа управника позоришта г. Јована Поповића

После отварања зграде код Споменика

Преглед делатности позоришта:

- а) Драма;
- б) Опера;
- в) Балет;
- г) Финансиско пословање;
- д) Техничко пословање.

„Усвржени болесник“
Биографије наших уметника:

Анс Перанос.

Позоришни глас

Позоришни живот у старом Београду:
Ситнице о Перси Добриновићу.

Позоришне белешке

Позоришна хроника

Вести из Куће

Из Уредништва

Новоиздадак:

Садржина првог годишта «Српског сцене».

цена 4 дин.

Г. Страхиња Петровић као Кир Јања

(Фото: Роглић, Београд)

ПАЖЊА ФИЛАТЕЛИСТИМА

Класичне марке, све европске новитете, српске, југословенске и хрватске специјалитете, као и сав филателистички материјал најповољније ћете добити у трговини марака

МИХАИЛО В. ПАНИЋ
БЕОГРАД — КНЕЗ МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 29

СТРУЧНА ОПРАВКА
ДАМСКИХ
ЧАРАПА

НИКОЛИЋ

КНЕЗ МИХАЈЛОВА БР. 15
ЦАРА НИКОЛЕ II БР. 2

СРПСКА СЦСНА

БР. 19

БЕОГРАД, 1 ЈУЛА 1942

ГОДИНА I

Беседа управника Српског народног позоришта г. Јована Поповића

— Приликом отварања обновљене зграде код Споменика, 20 Јуна 1942 г.

20 јуна о. г. отворена је, из основа рестаурисана, зграда код Споменика свечаном претставом Стеријине комедије „Кир Јања”, у режији г. Страхиље Петровића и инсценацији сценографа г. Миленка Шербана.

Напори, који су претходили новом отварању ове славне зграде, били су веома велики. Стога им је београдска позоришна публика и указала толико топле пажње приликом прве свечане претставе.

Пре него што се први пут дигла завеса на сцени обновљеног Позоришта, за које су везане толике драгоцене националне и уметничке традиције српског духа и српске стваралачке културе, на свечано осветљену просценију појавио се управник Српског народног позоришта г. Јован Поповић и одржао ову беседу:

Госпође и Господо,

Данашње отварање Српског народног позоришта несумњиво је велики историски датум. Велик, колико оживљавањем једне неизмерно важне културне тековине народа нашег, толико исто и поновним оспособљењем једног моћног фактора у националном животу Србије. У овоме времену још од много већег значаја, јер наше ново Позориште мора наставити свој будући живот оданде, где је некада престао српски живот, где је некада престала српска реч. Само тако ће оно, у обнови Србије, оправдати свој назив СРПСКО народно позориште.

Када је ова Кућа први пут отворена крајем шездесетих година прошлога столећа, цео је некадашњи Београд био пројект нарочитим узбуђењем. Хроничари тога времена веле да већина гледалаца није могла ни замислiti да ће њихово Позориште тако изгледати. Публика је била веома импресионирана унутрашњошћу зграде, техничким уређајима, и ако можда за садашња схватања наивним, а нарочито чаробном гасном светлошћу. Међутим, ондашње српско друштво није заборављало, пре свега, на значај стварања позоришта. Тадашњи позоришни драматург Јован Ђорђевић, изражава-

јући захвалност с овог места кнезу Михаилу Обреновићу, градитељу ове Куће, завршио је свој говор следећим речима: „Ова нам установа пре свега мора послужити да развијемо свој духовни живот.“

Колико се онда озбиљно мислило на будућност Позоришта, види се и по томе, што је почетком 1870 године основана и прва Глумачка школа под управом драматурга Ђорђевића и Бачванског. Од дилетантских погледа прелазило се поступно на озбиљну студију. Бачвански је, као добар познавалац бечких позоришта, пренео на београдску сцену начин рада великих позорница.

На челу управе мењала су се имена великих људи наше прошлости: Малетић, Шапчанин, Бошковић, Ђорђевић, Змај, Глишић, и други.

Глумачка трупа бележила је редом низ имена: Цветића, Мандровића, Тоше Јовановића, Бачванског, Јеленске, Гргорове, Јулке Јовановић, а затим Добриновића, Чиче, Гавриловића, Руцовића, Добрице, Цоце, Нигринове, Персе Павловића, Таборске и других познатих и чувених личности. Сва та имена, са мало изузетак живих, исписана су данас на гробним споменицима и на мермерним плочама на улазу ове зграде. Али, та имена су створила српској породици уметности европски реноме. Она су извршила реформу режије, створила брижљиве опреме комада и спровела систематско образовање глумачког подмлатка.

Са таквим глумачким материјалом, старе управе су, руковођене оним речима драматурга Ђорђевића, изговореним 30. октобра 1869. године, које сам мало час поменуо, развијале успешно српску стваралачку културу и преносиле на нашу сцену дела стране драматике, уметничких и мисионарских вредности, која су могла створити и неговати укус публике.

Иза ових генерација позоришних трудбеника наступила је декаданса која је нашу сцену, како је лепо једном приликом рекао Нушић, направила царинарницом, преко које се увозила страна роба без икаква одређена мернила. Међутим, не сме се заборавити да је репертоар срце Позоришта. Треба се сетити речи Милорада Шапчанина које је за време управниковања изговорио у једном свом говору у овој Кући: «Ако драматург уступи место благајнику, драма каси а захтеви поезије бесмисленом спектаклу, онда Позориште губи потпуно свој сваки смисао.»

Али на ове Шапчанинове речи као да се нико није ни освртао. Поготову не у времену када су позоришне управе почеле погрешно да сматрају да им је филм опасан конкурент.

Тако се дошло до литерарна пада у репертоарској политици.

Затим је дошао други пад. Гори и убитачнији него први. Појаве комада деструктивне садржине са политичким тенденцијама левичарског правца уништиле су му и значај његових као васпитне школе у здравом националном духу.

У тој и таквој атмосфери, почетком априла прошле године, пала је последњи пут позоришна занеса.

Нова управа Позоришта стајала је на почетку ове сезоне пред врло тешким задацима. Из поремећене равнотеже, из хаотичног репертоара, из похабаних остатака декора и гардеробе требало је извући Позориште као бродоломника из разлупаног државног брода, извести га на здраво тле и створити му нов живот.

Фасада обновљене зграде код Споменика
(Фото Роглић, Београд)

Мислим да се садашња Управа може похвалити да је у томе успела. Да би се правилно схватили ови напори, треба имати на уму да је целокупан данашњи репертоар и својом техничком опремом и поделом улога сазим нов. Сматрам за потребно да овде нагласим да је и цео ансамбл, и уметнички и технички, уложио сва свој труд и енергију. Јер, велики позоришни апарат не тражи данас само једну специјалну ерудицију и технику посла, већ и сву енергију човека у пуном опсегу.

Пред нама стоје још врло велики и многобројни задаци, али за добар део оних главних задатака, правилно схваћених, може се рећи да је испуњен.

На првом месту нова Управа је радила на оживљавању националног репертоара и то поглавито старих српских писца. Кад се зна колико су они, како и с каквим успехом у близкој прошлости играли и приказивани, њихов успех је био сада велики.

Затим, нова Управа је ове сезоне обратила нарочиту пажњу немачкој драматици, јер је она ранијих година, захваљујући политичком курсу који је био захватно и позориште, била стално запостављана.

Развој постављене линије новога рада добиће свој прави израз тек са средствима којима располаже.

Међутим, активан позоришни биланс јасно указује да је позоришна публика схватила потребу препорода театра, вратила се њему и поклонила му опет своје симпатије.

За те успехе Управа, као што сам већ малочас рекао, има да захвали свом одличном ансамблу.

Управа је ове сезоне поклонила и специјалну пажњу развоју младих глумачких снага. Довољно је погледати позоришне листе и видети како је та млада екипа за кратко време у добром репертоару и под добром режијом добила изразите глумачке физиономије.

Али, за све то, за целокупно оживљавање позоришног живота, наша нарочита захвалност припада немачким властима које су, разумевајући напоре и труд Српске владе, свесрдно и од срца помагале обнову позоришног живота, како у Београду тако и у целој Србији. Са истом свесрдношћу немачке власти су помогле и омогућиле и поновно отварање врата ове Куће и почетак живота у њој.

Управа је за своју прву претставу изабрала КИР ЈАЊУ, вечно лепу комедију од Стерије, ствараоца позоришне културе, оца српске драме. Са том најлепшом и најбоље саграђеном комедијом српском почнимо нову страницу српске позоришне историје, и појнимо у нове подвиге с ослонцем на нашу блиставу дубоку прошлост и с вером да градимо сигурну и срећну будућност нашег театра.

О МОЛИЈЕРУ И ШЕКСПИРУ

Развијајући у „Хамбуршкој драматургији“ једну мисао енглеског писца Харда („О разним областима драме“) која се односи на елементе Молијерове комедиографије, Лесинг вели:

„Према Хардовом мишљењу, „Тврдица“ није успео стога што је Молијер у овој комедији остварио идеју тврдичлука, а не правог тврдичавог човека. Комична позорница жели да претставља карактере, „карактеристичне портрете“, стога она треба да их учини општим колико год је то могуће. Главно лице, дакле, треба да буде репрезентант свих карактера ове врсте. Утолико ће наша радост бити већа због истинитости онога што се претставља. Молијер је, као и Плаут, дао оштру слику страсти тврдичења, дакле просту непомешану страст; овде због тога недостају осветљења и сенке које, сједињене тек, могу да дају страсти, праву снагу и живот. Шекспир је, напротив, давао у својим комедијама снажно оцртане карактере који највећи део својих задатака врше и усавршавају сопственим снагама, док своје суштествене и главне особине обелодањују само с временом на време, па и то тек толико колико траже спољне прилике.“

Прва претстава у обновљеној згради

После отварања зграде код Споменика

Субота 20. јуна 1942. године остаће забележена у историји српског позоришта као крупан датум. Овим даном крунисан је низ великих техничких напора који су имали за циљ оспособљење ратом оштећене зграде код Споменика за нове позоришне функције, оне најсложеније и оне највише. Довршењем велике позоришне зграде пружене су најшире могућности српској позоришној култури за даље сукцесивно развиће. Повољно решени сценско-технички услови употребни су новим и повољнијим уметничким резултатима које треба ишчекивати у идућој сезони. Досадашњи позоришни напори пружају за тај будући рад врло повољних гаранција: предрагојачени вид претстава, редитељски и глумачки, и њихов спољни изглед, сценографски, костимски и сценско-материјални — цео низ позоришних питања која су у току једне тешке сезоне пионирски свладана.

На дан свечаног отварања нове позоришне зграде лебдело је у ваздуху неко особито расположење, пуно поуздана у нове српске позоришне могућности. Још је све мирисало на свежу боју, на малтер, на нове материје; као да су још одјекивали ударци чекића, хуктање дизалица и шкрипа стотина полуна и алатки које су покретале, удешавале и оспособљавале за живот ову велику грађевину. Цин је, међутим, већ био пробућен и блистао је у својј својј лепоти и пуном своме сјају. Раскошно осветљено гледалиште мирних и укусно сложених линија полагано се пунило жагором радознale публике.

Иза нове железне завесе, на већ раније монтираној сцени која је да-

вала импресиван оквир великој Стеријиној комедији, ужурбано су се кретали чланови Управе, глумци и технички радници, сваки од њих забринут за прву импресију коју треба да остави на публику изглед нове сцене, звук прве речи, први спон електричне светlosti просут по новом, тек орендисаном патосу по-

Управник г. Јован Поповић
чита беседу
(Фото: Роглић, Београд)

кRETNE POZORNIЦЕ... Овај свет сНОВА обузимала је нека врста хладне грознице која се осећа пред одлучне тренутке, пред неку велику битку која је увек у изгледу на овом отсеку чудесног сценског фронта, у овом малом сектору иза рампе где се живот многоструко преживљава и стоструко преображава. А ова битка, поред тога, била је и одлучна: одлучна по уметничку репутацију и техничке могућности нове Куће; одлучна по један нов позоришни систем који ће се програматски навестити првом претставом...

Најзад је одјекнуо судбоносни ударац гонга и пред завесу је изашао управник Позоришта г. Јован Поповић да одржи своју беседу.

Тако је прва реч с нове сцене постала дело.

Приказ Стеријине комедије „Кир Јања”, којом је отворена рестаурирана зграда код Споменика, поново је доказао да је ова временски најстарија српска комедија у исти мах и веома млада, млада у смислу свежине, сценског ефекта и утицаја на публику. У новијој српској књижевности, оној од конца XVIII века, она претставља сјајан почетак и изврстан потстрек, и часно наставља високу књижевно-позоришну линију старе дубровачке комедиографије коју је повео трагично-немирни и скептично-потсмешљиви дух Марина Држића. По реакцији савремене српске публике, очигледно је да је „Кир Јања” актуална комедија која свестрано продубљује карактере, страсти и нарави не само своје епохе, већ свих епоха у којима је тврдичлук синоним вечна социјална порока, не изузимајући, разуме се, ни епоху нашу. Поред тога, изврсна, „општа” тема складно је сценски компонована; то је дело позориш-

ног зналца који сваку наивност једне тренутне ситуације вешто затрпава низом подробних људских карактеристика кроз масу садржајних животних сентенција и засићених максима. Укратко, једна интегрална комедија у којој није оштро фиксирана само слика једног карактера, већ и нарави једне епохе, и у којој је дано маха, поред тога, и елементима комичне ситуације.

Први топли аплаузи потврдили су свежину и вредност Стеријине комедије. А целокупна импресија претставе поново је ободрила уверење позоришне управе да при избору позоришних дела треба првенствено мислити на њихову уметничку, књижевно-позоришну, вредност. Поготово кад је реч о домаћим драмским делима и њиховом пласману на првој српској сцени. Ако је у питању манифестовање првих и првокласних вредности једне националне стваралачке културе, сентиментални обзир, природно, нису за препоруку. Овештале тврђе да се низом експеримената нове драме танког корена ипак врши једна национално-књижевна мисија и даје потстрек развију латентних драматских енергија — ове тврђе одавно су бачене у старо гвожђе. Књижевно је корисно само оно што је књижевно добро. А колико тэк опрезна треба да су мерила кад је реч о позоришту!

Пријем „Кир Јање” био је изванредан. Публика је после сваког чина поздрављала глумце дугим и топлим аплаузима да их најзад, на завршетку комедије, заспе цвећем. Глумачка екипа, која је тумачила Стеријино ремек-дело, подробно је, са финим психолошким нијансама, карактерисала своје role, индивидуално врло изразито обележене, благодарећи редитељским напорима г. Страхиње

Пред почетак прве претставе

[У кабинету Управе, поред позорнице: с лева на десно: Вл. Мошулј, заступник немачких власти; Јован Поповић, управник; Страхиња Петровић као Кир Јања; Борivoје Јевтић, директор Драме; Н. Трајковић, генерални секретар].

(Фото: Роглић, Београд)

Петровића, сјјеног тумача Кир Јање. Поред г. Петровића, интерпретатори Стеријине комедије били су г-ђа Невенка Микулић (Јуца), г-џа Мира Тодоровић (Катица), г. г. Марко Маринковић (Кир Дима), Никола Јовановић (слуга Петар) и Миливоје Поповић (нотар Мишић).

После претставе сакупио се на сцени, поред Управе, цео позоришни персонал, драмски и технички, који је активно суделовао у извођењу ове Стеријине комедије. Нашем особљу придржили су се и немачки глумци, чланови Државног позоришта из Хамбурга, на челу са својим интендантом, државним саветником г. Вистенхагеном. Испред немачких власти поздравио је присутне зондерфирер г. д-р Хелмут Швен који је у описаном говору особито истакао заслуге техничког персонала и његовог вредног шефа г. Миомира

Денића, као и напоре градитеља и њихових стручних органа за успешно вођене послове око довршења зграде код Споменика. Г. Швену захвалио се на топлим речима г. Велибор Јонић, министар просвете, који је на свечаности отварања заступао Претседника Српске владе г. Милана Ђ. Недића. Најзад је узео реч интендант Хамбуршког државног позоришта г. Вистенхаген који је апострофирао присутне глумце и честитao им на високом нивоу њихове уметности, „Ја не разумем ваш језик”, рекао је он, „али сам разумео вашу уметност. Видео сам многа светска позоришта, и могу вас уверити да се ваша уметност издава нечим особеним. Од главне улоге до најмене епизоде — све је било савршено.”

Овим говорима у интимном позоришном кругу била је завршена

Једна сцена из „Кир Јање“

[Страхиња Петровић као Кир Јања и Никола Јовановић као његов слуга Петар]
(Фото: Роглић, Београд)

свеченост прве претставе у обновљеној згради код Споменика која ће ток на јесен, после довршења свих техничких инсталација, дати правих могућности за остварење велика репертоарског плана.

О ИСТИНИ У ДРАМСКОЈ ПОЕЗИЈИ

Лесинг се у „Хамбуршкој драматургији“ осврће на тему шта је то истина у драмској поезији. По Дидроу, она, истина, „претставља такав израз који одговара општој природи ствари“. Он се ту слаже с Хоратијем: да се постигне истинитост израза у драмској поезији, потребно је располагати тачним познавањем живота.

Преглед делатности Српског народног позоришта

— СЕЗОНА 1941/42 —

Овај низ реферата претставља сумаран преглед делатности у овој сезони која је, у поправљеној згради на Врачару, отворена 1 октобра 1941 године. Реферати садрже преглед рада у Драми, Опери и Балету, као и техничко и финансиско пословање. Подробнији реферати, с потребним критичким коментарима, биће објављени у Годишњаку за сезону 1941/42.

а) ДРАМА

Репертоарска политика наше Драме била је условљена новим задацима и новим циљевима који су били постављени пред прву српску сцену у вези са свима последицама једног непотребна, непромишљена и несрећна рата. Требало је, поред тога, држати на уму да ће наш драмски репертоар послужити за углед свима сценама у Србији које су се обнављале брзо и са особитим замахом. Стога је наша репертоарска политика прилазила својим задацима са изузетном пажњом и потребним националним и моралним обзирима. Било је јасно да ће Народно позориште постати **народно** ако се потпуно стави у службу општих народних интереса, од којих они једне пуне националне обнове и они једног општег препорода морална карактера нису били најнезнантији. Овај педагошки принцип имао се, природно, надопунити и високим уметничким мерилима која су у традицији ове Куће, а које намеће и један хомоген уметнички ансамбл, одавно оспособљен за најсложеније сценске задатке. Треба нарочито истаћи да је овај репертоарски план програматског карактера наишао на најспремније одобрење надлежних немачких власти и пуну моралну и финансиску помоћ Српске владе.

Од једног промишљена репертоарског плана, међутим, до његова остварења био је дуг размак, условљен особито многобројним материјалним сретствима која су се тешко набављала. Свестрана обнова декоративних и костимских фундуса, који су били потпуно уништени, захтевала је велике напоре и нарочите финансиске жртве. Ова обнова је и сад стална и велика брига надлежних позоришних фактора, јер је у непосредној вези са остварењем целокупна репертоарског плана, чије тенденције, ма колико идеалне, остају празно слово на хартији ако се пред њих испрече недостаци најсушних материјалних потреба. Отуд може изгледати да је драмски репертоар у овој сезони унеколико штур и непотпун, пошто не захвата и нова и најновија српска драматичарска имена, иако су и она била у његовом плану. Уствари, потпуна ревизија наших драматских напора од Стерије до данас налаже извесну поступност у репертоарском одабирању, у интересу утврђења дефинитивних драматских вредности које треба да остану. Тада процес одабирања није тако

једноставан као што изгледа, а одређен је, уједно, и материјалним могућностима прве српске сцене, првенствено набавком и израдом потребних фундуса.

Ипак, оно што је приказано у овој сезони, приказано је у савршено новом руху, режиском, глумачком, декоративном и костимском. Могло би се, готово, рећи да обнова и реприза у ранијем смислу речи није уопште било; све су то, уствари, биле премијере, и онда кад нису биле штампане црвеним словима премијерских наслова.

Најзад, овај ригорозан одабирачки систем применјен је и при избору стране драмске књижевности. Нарочита пажња поклоњена је савременој немачкој драматици, раније недовољно познатој српској позоришној публици. И из нарочитих разлога: она показује тенденције једне особене етичке свежине у полним односима, док је у социјалним темама веома конструктивна. У идућој сезони, природно, повешће се особита брига и о немачкој драмској класици која има сјајних дела. У овом случају користимо се речима Паула Хартмана, претседника Позоришне коморе Рајха. »Нигде«, вели он, »нису толико близки један другом реализам и идеализам, колико у немачкој драматици и немачком театру... Ради тога, немачко позориште сматра да је његов задатак у садашњици не у томе да изграђује историски театар, већ да буде пропагатор херојског принципа за модерна човека... У сазнању о духовној повезаности народа између себе, у схватању заједничке воље, а често и заједничке судбине, ствара се и задатак позоришног деловања; ту је истовремено и његово значење. Циљ добра књижевна дела, као и његовог извођења — у формирању и у приказивању — треба увек да се састоји у томе да се уздиже изнад чистог театра као таквог и да даје идеје које вежу истомишљенике.«

*

Сумаран хронолошки преглед рада у Драми изгледа овако (према предвиђеном плану до краја ове сезоне):

I) СРПСКИ ПИСЦИ:

a) Премијере:

Славомир Настасијевић	»Несуђени зетови« (20 пута);
Момчило Милошевић	Јубилеј (9 пута);
Веселиновић-Брзак,	Ћидо (21 пут);
Коста Трифковић,	Избирачица (14 пута);
Милован Глишић,	Подвала (9 пута);
Стерија,	Кир Јања (6 пута).

b) Репризе:

Борисав Станковић,	Коштана (1 пут);
Сремац—Бунић,	Зсна Замфирова (9 пута).

II) СТРАНИ ПИСЦИ:

1) Немачки:

a) Премијере:

Герхарт Хауптман,	Елга (5 пута);
Паул Хелвиг,	Усред бела дана (11 пута);
Курт Бортфелд,	Смучање на суву (13 пута);

Хајнц Кубијер, 100,000.000 долара (7 пута);
Ханс Швајкарт, Све same лагарије (5 пута).

б) Репризе:

Шурек-Сасман, Улични свирачи (10 пута).

2) Италијански:

a) Обнове: Дарио Никодеми, Еврна сенка (5 пута).

3) Француски:

a) Премијере: Октав Мирбо, Посао је посао (6 пута);

Молијер, Тартиф (10 пута);

Молијер, Уображени болесник (4 пута).

6) Репризе:

Алфред Жери, Последњи спрат (1 пут);

Клод-Андре Пиже, Срећни дани (8 пута).

4) Шпански:

a) Обнове: Хосе Фелиу Кодина, У цветној Шпанији (2 пута).

5) Мађарски:

a) Обнове: Јанош Бокай, Супруга (3 пута);

Ласло Фодор, Матура (1 пут).

Укупан збир претстава у овој сезони износи 180. Српски писци имали су 89, страни 91 претставу (немачки 51, италијански 5, француски 29, шпански 2, мађарски 4).

*

Драма је играла свега четири пута недељно, уторником, четвртком, петком и недељом; једно време даване су и преподневне претставе (недељни матинеи); за десет дана рада и у обновљеној згради код Споменика Драма је дала 9 претстава, не рачунајући овамо и 3 претставе Нишког позоришта. И овај мали број претстава у току једне недеље ограничио је пуно остварење предвиђеног репертоарског плана. Радом у обадве зграде, који предвиђа идућа сезона, репертоарска ситуација измените се из основа.

Б. Јевтић

б) ОПЕРА

На завршетку позоришне сезоне 1941/42 године, Београдска опера може са задовољством да изнесе резултате свога успешног рада, који је, и поред многих тешкоћа и препрека проузрокованих на првом месту јаком зимом, спроведен плански врло смишљено и разумно.

Сва оперска дела извођена у овој сезони дата су или као обнове или као премијере, према томе уколико је режија задирала у суштину дела и у измене декора и костима. Али и поред тога, сва оперска извођења у овој сезони, на првим својим претставама имала су премијерски карактер, јер су после рата морала бити изнова музички студирана и сасвим изнова постављена на сцену. При томе се увек тежило да се добро музички увежбано

дело и добра режија одрже и даље на свима претставама кроз целу сезону. Солистичке и хорске партије, а исто тако и режија дела стално су у току извођења освежавани, тако да су све претставе кроз целу сезону остале на висини својих првих извођења.

Дирекција опере сматра да је овај принцип одржавања сталног високог музичког и режиско-глумачког нивоа у оперском извођењу најважнија ствар, и она ће у даљем свом раду овај принцип спроводити у сваком погледу и боље и јаче, јер музички несигурне и режиски раскліматане оперске претставе растерију публику из оперског позоришта. Међутим, добро одржавање оперске претставе, па ма које дело било у питању, могу се гледати и слушати по неколико пута. Доказ за ове поставке и тврђења имали smo у овој прошлој сезони.

И поред недовољних и скучених просторија за рад у Манежу, и поред недовољног броја корепетитора и клавира, као и сала за хорске и распоредне пробе, опера је успела да спреми и одржи на репертоару седам оперских дела, која су по својој уметничкој вредности, по својој техничкој опреми и по своме музичком извођењу стално привлачила публику у великом броју у току целе сезоне.

Као прва претстава после рата, изведена је у згради на Врачару **Фигарова женидба** од Моцарта. Она је до краја сезоне певана 16 пута.

Поред ове, у овој прошлој сезони биле су изведене још три обновљене опере: **Вертер** од Маснеа (4 пута), **Пајаци** од Леонкавала (15 пута), **Кавалерија рустикана** од Мaskaњија (15 пута).

Опера **Кавалерија рустикана** извођена је 2 пута са балетом **Жизела**, 1 пут са **Валпургином ноћи** и **Болеро** и 2 пута са **Сном о ружи** и **Болером**.

Пајаци су певани 11 пута са опером **Кавалерија рустикана**, 2 пута са Балетским дивертисманом и 2 пута са **Валпургином ноћи**.

У сасвим новој режији г. Николе Цвејића Владина, са новим декором и у новим костимима, остварене су опере **Севиљски берберин** од Росинија (11 пута), **Тоска** од Пучинија (18 пута) и **Боеми** од Пучинија (7 пута).

У току сезоне изведена је 81 оперска претстава.

Целокупан приход од оперских претстава износи око 1.000.000 динара, тј. просечно од сваке претставе по 12.000 динара.

Број посетилаца изнео је у току сезоне преко 40.000.

Светомир Настасијевић

В] БАЛЕТ

Рад у Балету у прошлој сезони био је скопчан са великим тешкоћама. Пре свега, око четвртину чланова напустило је позориште одмах после рата или у току сезоне, а свака лична промена изискује ново увежбавање са новим члановима и већ постојећим ансамблом. Рад који ове промене проузрокују раван је послу око спремања једне премијере, понекад је и већи од тога.

Друга тешкоћа била је у недостатку извесних неопходних ствари за редован рад у Балету, а то су: балетске патике (нарочите ципеле које балетски играчи носе како на проблема тако и на претставама), и трикои. Те су се ствари набављале пре рата из Италије, а сада, услед изванредних при-

лика, није се могло до њих доћи. Овом приликом хоћу да подвучем необичну пожртвованост чланова и чланица који су Српском народном позоришту ставили на расположење те неопходне ствари из своје личне гардеробе, и тиме омогућили претставе уопште.

Пошто су декорације и костими скоро целокупног балетског репертоара пропали за време рата, требало је радити све испочетка. У току од пола године рада дате су две премијере, што раније ни под најповољнијим приликама није био случај. Ваља нарочито истаћи чињеницу да је овог пута дата прва премијера једног српског балета (»У долини Мораве« од Настасијевића), прва српска премијера за време двадесетогодишњег балетског рада. Не бих могао рећи да је овај остракизам према српским делима био резултат некаквог тобожњег високог мерила у погледу музике, јер су давана дела више него сумњиве вредности.

Балет »На балетском часу« састављен је из мањих дела Јохана Штрауса-сина и Јозефа Ланера, а није специјално писан балет од тих аутора као што већина публике мисли. Овај балет са оваквом музиком даје се према томе само у Београдском позоришту, и ту су имали прилике да се прикажу публици у главној партији Нада Аранђеловић (која се дотле и одвећ ретко појављивала) и Ира Васиљева, новоангажована чланица Балета.

У другој премијери ваља истаћи „Народни дивертисман“, један из наших солистичких и групних игара са музиком од Христића, Настасијевића, Бошњаковића и Гребеншчикова (иначе члана Балета). Све је ове игре, као и балете »У долини Мораве« и »На балетском часу« спремио и режирао Анатолије Жуковски, кореограф и главни редитељ нашег Балета, који је сем тога суделовао и као први играч.

Велизар Гођевац

г) ФИНАНСИСКО ПОСЛОВАЊЕ

Преглед остварених прихода и извршених расхода по буџету Народног позоришта у Београду за шест месеци (јули—децембар) 1941 године:

ПРИХОДИ

Парт. Поз.	Буџетска	ПРИХОДИ	Буџетом предвиђено		Остварено	
			Динара	п.	Динара	п.
1	1	Приход од претстава	719.400		898.379	
"	2	" гардеробе	50.000		94.932	50
"	3	" закупа бифеа	15.000		6.000	
"	4	" радио преноса претстава .	80.000			
"	5	Разни непредвиђени приходи	5.000		5.461	
"	6	Субвенција Градског поглаварства . .	300.000			
"	7	Остварени приходи из ранијих година .	100.000		391.518	69
"	8	Приходи позоришног динара	800.000		1.514.197	
2	-	Дотација државна	4.060.600		3.380.299	
Укупно Динара			6.130.000		6.290.787	19

РАСХОДИ

Бу- џетска Парт.	РАСХОДИ	Буџетом предви- ђено	Стварно утрошено		
			Динара	п.	Динара
1	1 Плате и пер. новиш. чинов.	816.500	721.831	86	
"	2 " " званич.	30.000	25.724		
"	3 " " служит.	31.800	26.041	25	
"	4 Додаци лични и породични	415.400	358.718		
2	Награде хонор. и днев. служ.	3.454.200	2.778.696	30	
3	Ванредни додаци службеника	100.000	90.544		
4	Путни и подвозни трошкови	2.100	1.771	50	
5	1 Канцелариски трошкови	300.000	217.616	50	
"	2 Гардероба, декор и намештај	400.000	6.4224	25	
"	3 Огрев, осветљење и вода	500.000	160.358	15	
"	4 Одржавање зграда и машина	50.000	34.218	85	
6	Осигурење зграда и инвентара	30.000	6.308	50	
Укупно Динара		6.130.000	5.042.057	16	
Салдо у корист Р-на Мин. финансија				1.248.730	03
Укупно Динара		6.130.000	6.290.787	19	

Приходи за овај период процењени су са сумом од Дин. 6.130.000.— заједно са државном дотацијом, а остварени су у укупној суми од Динара 6.290.787.19, не користећи целокупан износ предвиђене дотације, као што се то види из спецификације прегледа прихода.

Расходи су, исто тако, предвиђени у износу од Дин. 6.130.000.—, међутим, извршени су у суми од Дин. 5.042.057.16, дакле, мање је утрошено Дин. 1.087.942.84 но што је буџетом предвиђено. Спецификација извршених расхода показује по којима је партијама и позицијама учињена уштеда.

Из ове цифарске анализе констатује се чињеница да је овај први буџетски период иза рата, у ненормализованим приликама, показао активно салдо, по коме се може ценити и ред Српског народног позоришта.

Миодраг Станојевић

Душан Вујачић

А) ТЕХНИЧКО ПОСЛОВАЊЕ

Техничка дирекција извела је са својим особљем следеће радове у току 10 послератних месеци:

74 бинске слике: Миомир Денић 56; Владимира Жедрински 9; Ананије Вербицки 8; Миленко Шербан 1.

Обновљено је према постојећим цртима 17 бинских слика. Сума утрошена на бинске декорације и костиме износи 1.348.302 динара. Од тога је утрошено:

За премијеру драме «Елгак» 28.000 Дин.
 За обнову «Жизелек» 15.600 "
 За премијеру комедије «Усред бела дана» 49.500 "
 За премијеру «Ћида» 90.000 "
 За балет »У долини Моравек« 93.588 "
 За премијеру »Избирачице« 55.000 "
 За »Тартифак« 105.000 "
 За премијеру »Све саме лагаријек« 76.850 "
 За премијеру »Кир Јање« 22.500 "
 За премијеру »Уображеног болесника« 109.000 "
 За извођење ових комада у сликарској радионици утрошено је 2.350 кг. боје у раствору од 8.600 литара. Сликари су насликали на платну површину од 37.500 м², што одговара површини 4,5 нормалних ногометних игралишта. Сликари су извукли при изради собних декорација линију од 160 км., а нацртали око милион листова.

Столарска радионица утрошила је 39.460 м. летава што одговара путу од Споменика до Авале и натраг. У свему је закуцано 576.600 експра од којих тапецираних 394.600 комада. Како је за сваки експер потребно 6 удараца, то је учињено укупно 3.459.600 удараца.

Декоратори су пренели 463 тоне декорација на растојању од 19.300 км., што износи 46.320 кг на једног декоратора коју је тежину пренео на раздаљину од 1.930 км.

Гардероберке у публици подигле су капута у тежини 250.000 кг.

Гардеробери и гардероберке обуки су и свукли глумце 6.500 пута. Електричари су 7600 пута укопчали рефлекторе, а 12.000 пута променили боје на њима.

Миомир Денић

ОД 1 ДО 14 ЈУЛА ОВЕ ГОДИНЕ ЗАКЉУЧНО ИГРА САМО ДРАМА СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА. СВЕ ДРАМСКЕ ПРЕТСТАВЕ ДАЈУ СЕ У ЗГРАДИ НА ВРАЧАРУ. РЕПЕРТОАР ОВИХ ДРАМСКИХ ПРЕТСТАВА ОБУХВАТА, ПОРЕД ЈЕДНЕ ПРЕМИЈЕРЕ, РЕПРИЗЕ НАЈУСПЕЛИЈИХ КОМАДА ИЗ ОВЕ СЕЗОНЕ.

ОД 1 ЈУЛА ПРЕТСТАВЕ ПОЧИЊУ У 18 ЧАСОВА ПОСЛЕ ПОДНЕ.

„Уображени болесник“

„Уображени болесник“ је, као што је познато, последње Молијерово дело. Велики драматичар имао је педесет и једну годину живота када је последњи пут изашао на позорницу. Судбина је хтела да крај свога живота веже једном од великих улога које је створио. Била је премијера „Уображеног болесника“. Молијер је тумачио Аргана; у једном тренутку он се загрцио, али је успео да прикрије кашаљ. Када је отишао у гардеробу, крај је покуљала на његова уста. Барон, будући велики глумац, који се ту десио, отрао је по Арманду, Молијерову жену, глумицу такође. Када су Барон и Арманд стигли, Молијер је већ био мртав. Молијер није умро на сцени, за време претставе, као

Г. Поликарп Павлов
редитељ „Уображеног болесника“
Фото „Српска сцена“, Београд

што се то десило неколицини великих глумаца, — смрћу коју глумци највише воле. Али је умро у позоришту, непосредно после претставе, после једног великог узбуђења, као што је премијера, и то двострука премијера, премијера писца и премијера глумца.

У „Уображеном болеснику“ Молијер је ударио на тадашњу медицину. Али овај његов напад врло је различит од његовог напада на лицемере, („Тартиф“). На лицемере, Молијер је ударио јуначки, прса у прса, — и у тој борби, неравној и заморној, умало што није подлегао. Мог угожених, удружених са перфидно схваћеним интересима државе и друштва, умало што није успеја да га потпуно сломи. Али уко-

Г-ђа Вера Греч
редитељ „Уображеног болесника“
Фото „Српска сцена“, Београд

лико га нису сломили, они су истрошили добар део Молијерове снаге који се могао паметније искористити. На лекаре Молијер је ударио комедиографски. Ако су му лицемери изгледали противници достојни борбе, лекари су му се учинили некако мање важним. Он се осећао далеко паметнијим да би их подизао до себе. Он их је посматрао цела живота, а највише последњих година када га је сушица све више мучила. Човек здрава разума као што је био, он је брзо схватио сићушност њихова духа и њихове тадашње науке. Он их је, поред личног додира, свакако посматрао и на двору Луја XIV у који је сваки час залазио. Познато је да људи који се стално крећу у дворским круговима нису увек особито јаки памећу или знањем. У време Луја XIV придворништво било је нарочито јако. Свакако да и лекари

Г-ђа Капиталина Ерић-Апостоловић
тумачи улогу Тоанете
Фото „Српска сцена“, Београд

који су се налазили на двору нису били оно што се могло дати за узглед осталим савременицима.

Природно је због тога што се Молијер на њих осврнуо на начин који нам је познат. Добро је нарочито што је Молијер то учинио на крају свога живота. Његово животно искуство било је завршено и заокругљено. Његов дух био је у напону до највећег стегена. Молијер је имао само да на лекаре сручи сав свој дух.

Тај дух, треба потсетити, нема никада горчине, од јеткости, од суревњивости. Он је супериоран у највише могућој мери. Предметом потсмеха Молијер рукује неупоредиво присебношћу, праведношћу, непријатељскошћу. Има се утисак једног зрела старијег господина који држи на длану једну сложену играчку и који се њоме игра онако како то

Г-џа Едита Милбахер
тумачи улогу мале Луизе
Фото „Српска сцена“, Београд

захтева његов веддер, добар и доброћудан дух.

Зато је „Уображени болесник“ и савршенство у својој врсти. Комедија је потпуно уједначена. Основна линија доследно је спроведена. Главни тип дат је и пластично и рељефно. Остали типови добили су одговарајућа места и у одговарајућим сразмерама. Цео посао оставља утицај ремек-дела у коме су појединости пластично изнете, а целина хармонично изведена. Прелази су благи, неосетни. Експозиција је складна. Градација укусна и неосетно потенцирана уколико је расплет ближи. Комика је од највише врсте. Она је јединствена и код централне личности и у епизодама. Сцена са малом Луизом савршенство је за себе. Извесни уступци укусу времена и Луја XIV, интелигентном режијом г-ђе Греч и г. Павлова, доведени су у склад који би им и Молијер дао.

Г. Јован Николић
тумачи улогу Бонфоа
Фото „Српска сцена“, Београд

Г. Димитрије Величковић
тумачи улогу Флерана
Фото „Српска сцена“, Београд

Ренија Г-ђа Вера Греч и г. Поликарп Павлов ишли су за духом Молијерове комедије, тј. желели су истаћи природно, здрав разум и комику овог великог драматичара. Нарочито су желели избећи т.зв. Молијерову традицију. Под Молијеровом традицијом подразумева се манир којим су Молијерове комедије игране у време Луја XIV и који се, преко генерација приказивача, провукао и до наших дана. То схватање је непоуздано стога што је тешко веровати да је тај манир кроз скоро три века могао бити верно пренет. Али ако би се претпоставило и да је верно пренет, тешко је прихватити га потпуно стога што не одговара духу Молијерове драматике. Редитељи су због тога покушали скинути с овог дела наслаге традиције и векова и вратити му првобитну спољашност која је састављена од мудрости, при-

СРПСКА СЦЕНА

ГОДИНА I.
СЕЗОНА: 1941/42 Г.

Уредник:
Б. ЈЕВТИЋ,
директор Драме Српског народног позоришта

Власник и издавач:
СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД, 1942

родности, сјаја, помпезности и па-
мэти без фразерства.

лисављевић и Милорад Игњатовић.
Пиргона г. Марко Маринковић, Бон-
фоа г. Јован Николић, Флерана г.
Димитрије Величковић.

Подела

У тумачењу ове комедије суделују неколики одлични чланови наше Драме. Улогу Аргана тумачи г. Александар Цетковић. Тоанету дају у алтернацији г-ђа Капиталина Апостоловић-Ерић и г-ца Олга Спиридоновић. Белину игра г-ђа Евка Мискулите, Анжелику г-ца Дивна Радић, а малу Луизу г-ца Едита Милбахер. Клеанта даје г. Реља Ђурић, Бералда игра г. Милорад Душановић, г. Диафоаруса г. Фран Неваковић, а његовог сина Тому г.г. Мирко Ми-

Инсценација

Скице за де-
кор дао је г.
Миомир Денић. Костиме је изради-
ла г-ђа Милица Бабић-Јовановић.
Треба забележити да су у спрема-
њу ове комедије били од помоћи и.
гг. Анатолије Жуковски, који је
увежбао балет, и Николај Васиљев
и Олег Гребеншчиков, који су дали
музiku, и г. Милан Бајшански, који
је спремио музику и који руководи
оркестром.

Биографије наших уметника

Г-ђа АНА ПАРАНОС

Г-ђа Ана Паранос рођена је у Београду. Као дете била је необично живе природе и темперамента. Отуд су њени родитељи једино желели да се „смири”. Зато су једном приликом одвели и у позориште да гледа „Саћурицу и шубару”. — „Боже, кад сам видела позориште дах ми је стао, чинило ми се да сневам!” вели г-ђа Паранос, причајући данас о том свом првом утиску. Утисак је био тако силен да се немирна девојчица сасвим променила, нису је више интересовале ни дечје игре, ни њене другарице ни другови, све њене мисли биле су упућене само позоришту. У кући њеног оца било је згодног простора, те мала Ана са својим другарицама и друговима организује право дечје позориште. Играли су „Хајдук Станка” и још неке друге јуначке драме. Због честих борби у њиховом репertoару, родитељи мале Ане за-

брање позоришне претставе у својој кући.

Брат Анине другарице, доцније наш чувени сликар Бора Стефановић причао јој је често о великој Нигриновој, Тодосићки, Гавриловићу и другим позоришним великанима тога времена, и Ана их све заволе, и први пут кад се давала „Госпођа с камелијама”, она оде на претставу да види те великане. Сад се већ више разумевала, на њу није више остављао толико утисак декор и светлост колико сама игра глумца, а нарочито смрт Маргаритина, и Ана се закле у себи да ће бити глумица и ништа друго.

Убрзо потом она се охрабри и оде у позориште са жељом да ступи у глумице. У позоришној канцеларији био је Нушић, тада управник, и Јанко Веселиновић, тада драматург. На њихово питање шта жели, она слободно одговори да хоће да буде

глумица, а кад је запиташе шта би волела да игра, она тресну — Госпођу с камелијама! Истога тренутка врата се отворише и појави се сама — Нигринова! „Ходи Вело, рече Нушић, ходи да чујеш ову твоју велику обожаватељку и будућу колегиницу“. Вела уђе и Ана јој се толико допаде да је чак узе и за ученицу. Та велика глумица и велика дама жртвовала се много за младу Ану и

Г-ђа Ана Паранос

Фото „Српска сцена“, Београд

дуго времена је до два часа по подне с њоме радила на позорници да би искористила прилику кад нема никога. Вела је много Ану волела и веровала у њен успех, зато г-ђа Паранос данас с највећим пијететом помиње њено име.

Прва већа роля г-ђе Паранос била је Хенријета у „Две сиротице“. Пок. Цоца играла је Луизу истога вечера. — „Мени је тада било шеснаест година, гледалиште је било дупке пуно, много цвећа, још више аплауз“, прича данас са усхићењем г-ђа

Паранос, „и ја сам била толико срећна да ми се чинило да летим а не да идем по земљи; само нажалост, то је трајало до куће, а код куће чекала ме је — мајка, сва у сузама, с клетвама и претњом да ће ме убити и ако ме је родила, јер ту бруку неће преживети, што јој је ћерка отишла у глумице!“

Године су пролазиле, успеси се ређели, али мајка јој никад није опростила. Била се само донекле примирila, али је увек помало патила због тога. И многи другови г-ђе Паранос причали су слично, какве су све црне дане преживљавали у својим породицама кад су почели глумити. Пок. Душан Раденковић причао је како је, шалећи се, називао своју мајку „Госпа Кајка, глумачка мајка“, а она — вели он — скаче, затвара врата и виче: „Ћути, црни сине, да когод не чује!“ Каква разлика у схватању данас код родитеља, па и код публике.

Г-ђа Паранос ипак није дugo остала у Београдском позоришту. Отишла је у путујућу трупу „Синђелић“, тада позориште са јаком и одабраном трупом. Управник је био пок. Рєда Петровић. После годину дана, г-ђа Паранос се враћа у Београдско позориште. Сад је имала већ велики репертоар. — „С дивним Добрицом Милутиновићем, који се тек био вратио са студија из Минхена, играла сам Јулију, вели г-ђа Паранос. С њиме сам играла још и Магдалену у „Краљ се забавља“, Амалију у „Разбојницима“ и многе друге младе љубавнице, али то није дugo трајало, јер је дошао — брак...“

После смрти свога мужа, г-ђа Паранос враћа се поново позоришту. Сад игра у салонском репертоару. Пок. Јефта Угричић писао је: „То је жена извучена из журнала!“ Тада је играла Лисијену у „Љубав бди“, па Вивету у „Буриденовом магарцу“,

Клару у „Ливничару“ и толике друге. У то време долази велики руски редитељ Андрејев и у његовим режијама г-ђа Паранос игра много. Између осталих улога „Змија девојка“ толико популарише г-ђу Паранос да је у приватном животу зову „Змијче“, а сам Андрејев говорио је: „Њет, ви не змија, ви лав са том косом и тим очима!“

Давнашњи сан г-ђе Паранос да види Париз остварио се 1911. године, кад добија отсуство с платом за годину дана. По повратку из Париза ради још с већом вољом, али ускоро су ратови, прелаз преко Албаније и г-ђа Паранос поново се налази у Паризу, у коме сада остаје четири године. Мадам Режан примала је г-ђу Паранос често у своје позориште и увек је говорила: „Ви сте овде код своје куће!“ Са г.г. Драгутиновићем и Богићем играла је неколико пута у Паризу, разуме се, на српском језику.

По свршетку рата, г-ђа Паранос продужава рад у Београдском по-

зоришту, игра „вамп-жене“. Затим почиње да даје карактерне роле. С нашим величим редитељем Исајловићем много ради, у сваком његовом комаду она игра. Играла је безброј роля. Ипак једну коју је много желела није никад остварила, то је — Госпођа с камелијама! Али је зато Придансу у истом комаду играла с великим успехом.

Госпођа Ана Паранос је готово цео свој живот провела у позоришту, четрдесет и две године глуми, и нема разлога да зажали што је тај позив изабрала. У последње време г-ђа Паранос игра најрадије и најчешће у националном репертоару, и у своме фаху је незамењива. Поред тога што је несумњива уметница, она је данас и један од врло ретких, још активних претставника некадање „велике генерације“. Данашња позоришна омладина, и она с позорнице и она из публике, из оба разлога госпођу Паранос поштује и воли.

Н. Т.

Позоришни живот у старом Београду

Ситнице о Пере Добриновићу

Досад се знало да је Тоша Јовановић углавном први почeo обраћати пажњу на Пере Добриновића. То се везује за чињеницу да је Јовановић био берберски калфа у Добриновићева оца, што је тачно и што није незанимљиво за један глумачки животопис. На тај су се податак, који је Риста Оданић свакако добио од самог Добриновића,¹ ослонили још неки писци и, разуме се, изводили из њега произвољне закључке. У једној се књизи просто понавља Оданићево обавештење.² Други је један писац много обазривији и са-

мо помиње ту околност.³ У трећој се опет књизи, која је уједно и најновија, случајно вези два велика глумца придаје особити значај.⁴ Ни где се, колико нам је познато, није помињео и Алекса Бачвански као учитељ и уметнички заштитник Пере Добриновића. А да се он заузимао за Добриновића, и то баш у доба врло оштргог сукоба с Јованом Ђорђевићем, потврђују архивски подаци. Уосталом, његова реч је и иначе морала вредети више но Јовановићева. Он му је на позорници био главни редитељ, у Глумачкој школи главни

учитељ. Бачвански је у Добриновићу најушио деревита младића и није допустио да остане незаштићен, јер је као уметник ценио у глумца превсега дар. И одмах га је препоручио Јовану Ђорђевићу.

Господине!

Је сам за привременог члана позоришне дружине примио дојакошњег питомца⁵ Петра Добриновића са месечном платом од 5 fl . Овај исти има дара за глумца, и врло је приљежан и поуздан младић. Изволите господине наредбу дати благајнику да би му се плата по 5. fl месечно од 1-ог Новембра 1870. године рачунајући издала.

Ако би пак у обзиру нашег буджета тешко ишло да се привремени чланови (од којих би још неколико требао) умножавају, онда можемо одпустити или Димитрију Ђорђевићу или оног Црногорца, јер ниједан није од користи.

У Београду 31-ог Октобра 1870.

С поштовањем
Алекса Бачвански
редитељ⁶

Јован Ђорђевић, драматург и још увек привремени управник, усваја мишљење Бачванскога и поставља Перу Добриновића место Петра Мартиновића, Црногорца о коме говори Бачвански и који је, као и Димитрије Ђорђевић,⁷ примио 300 гроша чаршијских месечно. Известивши о томе свога главнога редитеља⁸ и главнога благајника Петра Димића,⁹ Јован Ђорђевић је искористио прилику да се обрати 7 новембра 1870 године и Добриновићу. „На предлог редитељев одобравам, — известио га је Ђорђевић — да на место одступившег привременог члана Петра Мартиновића будете примљени за привременог члана позоришта са месечном платом од пет дуката цесарских, која вам тече од 8. о. м.“

Тоша Јовановић је узео за руку Перу Добриновића и извео га из бербернице, припремивши можда бегство „даровитоме, приљежноме и поузданоме младићу“; али је седамнаестогодишњи бегунац пострижен и миропомазан руком и благословом Алексе Бачванскога, као што се види. Кад се још узме у обзир да није пухи случај што је Добриновић врхунац глумачког стваралаштва достигао баш у струци свога учитеља, иако можда у каснијим годинама глумљења, излази да заузимање Бачванскога за Перу Добриновића није било обична ствар; додир је ту морао бити дубљи, веза приснија. Ово се веровање још више потврђује једном другом околношћу. Тоша Јовановић је почeo глумити 1865 године, у дружини Адама Мандровића у Београду. За пет година глуме могао је баш и заборавити сина свога мајстора, утолико пре што је био човек прилично сујетна духа и није волео да се сећа своје берберске прошlosti.

Не одричући овим извесне заслуге Тоше Јовановића за развој нашег свакако највећега глумца, желели смо само нагласити да Пера Добриновић дугује много за тај развој и Алексију Бачванскоме.

2

Када се вратио из трупе Лазе Поповића, у коју је био одмаглио улето 1871. године, уверјен што га не шаљу у иностранство на обећане студије,¹⁰ покушавао је на најразличитије начине да се испетља из Београда, али није успевао. Вероватно му ни обавезе према мајци и сестри крајем 1872. године, после очеве смрти, нису допуштале да се удаљује од куће. Савест сина и срце брата ипак су били јачи од жеље да се види света, научи нешто више и добро испече занат. Можда је опет, и то не мора бити сасвим искључе-

но, хтео само да уплаши позоришну управу, као што то често чине глумци, прижељкујући бољу плату; ја ћу да идем, а ви ми не дајте. Али не како није имао среће крај неокретнога Милана А. Симића. Није му упалила чак ни једна оставка.

Управи Народног Позоришта

Управа Народног Позоришта примила ме за члана Народног Позоришта, 8-ог Новембра 1870. год. са платом од 150 талира годишње,¹¹ дијам до сада поверију ми дужнос вршио. Но почем ме жеља вуче да се и са страним светом упозnam, то сам наумио ићи у Аустрију, чега ради молим учтиво управу народног Позоришта, да ме од вршења даље дужности моје, при позоришту, и то од 1-ог Фебруара ове год. разрешити, а у исто време нека ми и све- . дочбу о владању и напредовању, за време бављења при Позоришту, изволи издати.

31/1 Јануара 872

у Београду

Покорни

Управи Народ: Позоришта
Петар Добриновић¹²

Симић је оставку бацио у акта, тако да је Пера Добриновић могао да оде из Београда тек када је Народно позориште било затворено, тј. после 10. јуна 1873. године. Димитрије Ружић и Драгиња Ружић одвели су га у Нови Сад Антонију Хачићу.

3

Оставши рано без оца, почетком 1871. године, млади Добриновић морао је узети на себе бригу о матери и сестри. Понос домаћина у тим годинама, појачан још тугом за изгубљеним родитељем, нагони на озбиљност и на жртве; несреће стварају јунаке. Да је Добриновић нешто наследио оца у радњи, нашло би се

средстава за живот; али он се мора одужити својој даровитости која се с позорнице испољавала све више. Добриновић је стварно у то доба једина корисна млађа снага у Народном позоришту. Бачвански је био дигао руке, као што се видело, и од Петра Мартиновића и од Димитрија Ђорђевића; о Петру Јовановићу позоришни оцењивачи нису могли рећи ништа похвално.¹³ Наш Добриновић је, дакле, имао пуне руке послаз. Баш због тога можда, и да се

Петар Добриновић
у једној од својих улога
(Фото „Срп. сцена“, Београд)

одужи незбринутој породици и божанској искри у себи — Добриновић не оклева и куца прво у позоришна врата. Треба да му их отвори, он то зна, Милан А. Симић — о, врло имућан човек и пун пара! — онај исти Симић који већ једном или није хтео или није могао да га разуме.

Господине!

Први пут сам ступио при овом Позоришту, у почетку 1870 год: као почетник с' платом од 150. талира годишње, а према садању скupoћи тешко је и чемерно изилазити с' пет дуката месечно, а још к' тому Матер и сестру издржавам.

Ја се понизно усуђујем вас господине замолити да имате на спрам мене призрења и плату ми повисити како би могао на крај изилазити, а тим пре што морам годишње лично на гардеробу трошити пошто и такови улога добијам, па се морам задуживати.

Познавајући ваше добро срце на спрам мене, уздам се да ће те имати у виду и молбу ми уважити.

Јесам ваш понизни слуга,

2 Новембра 872 год.

у Београду

Петар Добриновић¹⁴
прив: глумац

Руку на срце, Симић није могао да помогне Добриновићу; бар то није могао учинити на измаку 1872 године. И он и његова жена, врло богати и врло болесни, били су чак и издашни према глумцима. Алекса Бачвански и Таша Јовановић, као најпотребитији, делили су скоро с њима њихово богатство. Добриновићева је молба отишла у акта, нерешавана и нерешена. Исте сезоне, у осталом, Стојан Новаковић затвара Народно позориште због дугова, и Добриновићу не остаје ништа друго него да све дотле сиротује и чека свој тренутак.

4

Позорница захтева од глумца доста издатака, нарочито кад је он млад и игра у салонским комадима. У доба о коме је реч, бити без одела било је опасно, јер се могла изгубити лепа улога: њу добија глумац који је већ дошао до одела.

Да до краја задовољи своју сујету, која је најосетљивија баш кад су упитању улоге, глумац се задужује каткад и бесмислено. Озбиљни и већ у то време помало шкрти Петар Добриновић није смео бити лакомислен у задуживању; мати и сестра још увек су биле остављене његовој бризи. То ће свакако бити једини разлог што се он, после три дана, опет обратио Симићу.

Господине!

Познато вам је моје сиротно становье и моја мала плата с којом немогу ни на крај изилазити на овом скупом времену, а камо ли да од исте што ми је нуждно набавим.

За позорницу потребан ми је један пар хаљина салонски који морам имати, а тако исто и један зимски капут, с' тога се усуђујем понизно умолити вас да ми дозволите зајам из касе од 600 гр: чар: а ја ћу га за шест месеци одужити обуставом од моје плате по 100 гр: чар: месечно, почињући од месеца Декембра ов: год.

Уздајући се у вас да ће те ми молбу моју уважити,

Јесам понизни ваш

Петар Добриновић
глумац¹⁵

5 Новембра 872 год
у Београду

Симић је био човек широке руке и давао је многима позајмице. Тиме је само појачавао беду својих глумаца. Но Добриновић ни овога пута није имао среће: опет је био одбијен. Нашло се много молби у управникову столу и, да се из замери никоме, Симић их је све послao своме главном благајнику Петру Димићу да »даде своје мненије«. Оно је било неутешно и за »глумаца и заменика шаптачевак Васу Поповића који је хтео купити »зим-

ске хаљине« и за два члана оркестра који су се били озбиљно забринули за »зимницу« и, најзад, неутешно за Перу Добриновића.¹⁶

Опет је био приморан да се мучи; dakle, и да штеди. Ко је сиротовао, ма и најмање, зна шта то значи. Брига да од онога што се има данас остане нешто и за сутра одводи временом човека тврдичењу. Они који су добро познавали Добриновића, на дому и за кафанским столом, одлучно потврђују ту цртицу његова духа, наспрот некима који то сасвим поричу, вальда из страха да му не окрње славу.¹⁷ Извесни недостаци у људи, не знам кслико били крупни, двапут су оправдани кад се оправдају сиротињом; јер сиротиња, лепо је речено, никад није грех.

5

Иако му је у Новом Саду било углавном добро (играо је лепе улоге,¹⁸ имао приличну плату као млад глумац, публика га почела називати љубимцем, критика му била наклонјена¹⁹ ипак је 15 јула 1875 године писао Милану А. Симићу из Велике Кикинде, где је Српско народно позориште било на гостовању,²⁰ да би желeo да се врати у Београд. Ако се хоћe разлози за овај његов корак, није их тешко погодити. Можда му упочетку није годило чергарење, које и иначе смета глумцу да се развија. Правдајући најезду новосадских глумаца у Београд крајем 1868 године, Јован Ђорђевић вели, између остalog, и ово: »Не иду они у Београд дуката ради, јер ни тамо нису боље наплаћени, него иду зато што се овде путује, што се проводи номадски живот, па се никад, ниједан као глумац не може изобразити.²¹ Разборити је Добриновић помишљао и на режију, јер је знао да се она у Београду негује много озбиљније не-

го у Новом Саду. Он не заборавља свога учитеља Бачванског. Најзад, узмимо и то у обзир да се Добриновић могао зажелети Београда и куће. Туга је за завичајем нешто неодољиво.

Управи Београдског Народног Позоришта

Ево већ две године како сам: пошто се Народ: Београдско Позориште затворило: отишио из Београда и ступио у Народно Новосадско Позориште, с' том жељом да се што више извежбам глумачкој вештини; успех мој као глумац за ове две године можете из Позоришног листа увидети²²

При овдашњем Народ: Позоришту одправљам струку комичара, имам плате 45 фор: а: в:

Ако могу бити примљен као глумац Београдског Народ: Позоришта и под каквим условима, то онда молим Управу српског Народног позоришта да ми што пре одговори ради мога ревнања.

По обећању управе, и у нади да ће ми се жеља испунити
јесам понизни

Петар Добриновић
Члан Народ: позор: Ново
Садског.²³

Из молбе се види да су му Београђани обећавали ангажман. Но Симић није могао да реши то питање сам, јер је између Београда и Новог Сада постојао чак и уговор о размени глумаца, после тешког искуства из 1868 године.²⁴ Добриновић је првипут обишао Београд тек 1883 године: 10 августа играо је као гост Спиру Грабића у комедији Честитам од Косте Трифковића и 12 августа Кир-Јању. И тако ће Пера Добриновић, као што је познато, тек 12 јануара 1913 сасвим прећи у Београд,²⁵ иако је то намеравао учинити још 1905 године, кад

му је нуђено да буде управник Српског народног позоришта у Новом Саду.²⁶

Живојин Петровић

¹⁾ Народна енциклопедија Станоја Станојевића, I, стр. 608.

²⁾ Боривоје С. Стојковић, Историја српског позоришта, стр. 96.

³⁾ Д-р Димитрије Кириловић, Српско народно позориште, стр. 73.

⁴⁾ Светислав Шумаревић, Позориште код Срба, стр. 436.

⁵⁾ Тако се некад звао глумачки почетник, с малом наградом или без икакве награде, ученик Глумачке школе.

⁶⁾ Писмо Алексе Бачванског Јовану Ђорђевићу бр. 23 од 7 новембра 1870.

⁷⁾ Отказано му је чланство 20 новембра 1870.

⁸⁾ »На ваш предлог одпушен је дојекошњи привремени члан Петар Мартиновић данас, а од сутра ступа на његово место за привременог члана Петар Добриновић.« — То је било 7 новембра.

⁹⁾ »На предлог редитељев одпушта се привремени члан Петар Мартиновић, а на његово место прима се за привременог члана Петар Добриновић са 5# месечне плате. — Петар Мартиновић добија при изласку из дружине плату за првих 7 дана новембра, а Петар Добриновић примаће плату од 8 о. м.«

¹⁰⁾ Риста Одавић у Народној енциклопедији Станоја Станојевића, I, стр. 608.

¹¹⁾ Добијао је, значи, годишње 60 дуката цесарских или 3.600 гроша чаршиских.

¹²⁾ Молба Пере Добриновића управи Народног позоришта у Београду бр. 58 од 31 јануара 1872.

¹³⁾ Светислав Шумаревић, Позориште код Срба, стр. 372.

¹⁴⁾ Писмо Пере Добриновића Милану А. Симићу бр. 354 од 4 новембра 1872.

¹⁵⁾ Писмо Пере Добриновића Милану А. Симићу бр. 355 од 10 новембра 1872.

¹⁶⁾ Димић је одговорио 17 новембра: »Како су овога месеца редовни и стални чланови зајмове потраживали и добили, то сам мишљења, да се ови потражиоци за овај месец претрпек (Акт бр. 357 од 10 децембра 1872).

¹⁷⁾ Милан Грол, Позоришне критике (Савременик Српске књижевне задруге, I, 3), стр. 197.

¹⁸⁾ Ако је тачно Одавићево тврђење да је Добриновић 1875 први пут остварио Кир-Јању (Народна енциклопедија Станоја Станојевића, I, стр. 608), онда је то могло бити само некде на гостовању Српског народног позоришта, никако у Новом Саду; где и кад, нисмо могли проверити.

¹⁹⁾ На трећи дан Божића 1873 године играо је улогу Брице у Сађурици и шубари од Илије Округића Сремца и добио овакву оцену: »У игри Добриновића, као брице, искочило је много места јасније и разговетније, на велико задовољство и уживање публике, која му је то одмах и признала. Овај је млади глумац за кратко време, својом марљивом, умном игром, знао стечи наколошт и добру вољу овдашње, у аплаузу не баш издашне публике« (Позориште, 1874, стр. 7).

²⁰⁾ Последња претстава у Новом Саду изведена је 27 априла 1875 (Позориште, 1875, стр. 156).

²¹⁾ Д-р Димитрије Кириловић, Српско народно позориште, стр. 46.

²²⁾ Реч је о Позоришту Антонија Хаџића за 1873, 1874 и 1875.

²³⁾ Молба Пере Добриновића управи Народног позоришта у Београду бр. 133 од 22 јула 1875.

²⁴⁾ На полеђини молбе Симић је записао 28 јула 1875: »Да му се јави да је управа у договору са Одбором закључила да му се јави да ће бити примљен кад наврши свој уговор са тамошњом управом.«

²⁵⁾ Позоришни годишњак Српског краљевског народног позоришта у Београду, година 1912—1913, стр. 37.

²⁶⁾ Д-р Димитрије Кириловић, Српско народно позориште, стр. 58.

Позоришне белешке

Нова управа Српске књижевне задруге. — Српска књижевна задруга, најстарија наша књижевна установа, добила је недавно, решењем Министарства просвете, комесарску управу коју сачињавају књижевници г. г. д-р Светислав Стефановић, Драгутин Костић, Тодор Манојловић, Младен Ђуричић, и г. г. Јеремија Станојевић, пуковник из Београда и Илија Ђукановић, државни саветник у пензији. — Српска књижевна задруга основана је 1892 године. За педесет година свога постојања, она је у својим популарним плавим корицама објавила најзначајнија имена наше књижевности, од Доситеја и Вука до најмлађих. После првог светског рата, Задруга је покренула Савременик у коме се књижевно афирмисало неколико нових имена, а наставила је издавање и својих популарних едиција, Забавника и Поучника. У Задрузи је објављен и знатан број дела из наше драмске књижевности, од Стерија, Његоша, Трифковића, Јакшића и Костића до неких новијих српских драматичара. Треба очекивати да ће нова Управа наставити ову добру традицију која је последњих година била прекинута. Неколико наших новијих драматичарских имена употребило је с успехом серију одабраних српских књижевних вредности које је Задруга досад објавила с добрым књижевним укусом и у пажљivoј редакцији. Новој српској читалачкој публици треба убудуће дати оне наше новије и позитивније књижевне вредности које су с чашћу и пожртвовано настављале раније, бесумње, богоете, традиције српске књижевности, иако једно мутно и хаотично време није било много склоно ра-

сном и национално обележеном српском писцу и чистој и народској српској речи. Пред новом Управом С. к. задруге леже велики задаци и на њу пада деликатна и одговорна дужност. Она има да исправи тешка огрешења у скорој прошлости о српском стваралачком културу и њене носиоце, понижене и увређене српске писце који су, у врзином колу нашег послератног политиканства и опште моралне корупције, били присилjeni да са жалошћу посматрају, без могућности за протест и моралну побуну, свакодневно скривавање српских књижевних традиција и штедре српске лепоте. Јубиларна педесетогодишњица ове наше високе књижевне установе најпогоднија је прилика за ове племените циљеве.

Б. Ј.

„О књижевном и позоришном језику.“ — У 39 броју „Наше борбе“ од 31 маја о. г. расправља г. Милан Димовић, познати наш књижевник, о питању српског књижевног језика. Он устаје против раширене мишљења да су једино филологи, „сува кабинетска чепркала и цепидлаке“, компетентни да расправљају језичне проблеме. Право ове компетенције припада целој културној јавности, свима онима који имају здраво осећање за језик. Уосталом, то је сасвим природно, пошто кроз језик, „као кроз профињен музички инструмент, све песничко надахнуће, све књижевне творевине, све мисли уопште добијају своја најлепша остварења.“

По сложеном питању позоришног језика даје г. Димовић ове тачне констатације:

„Поред језика који служи искључиво књижевним циљевима, постоји и језик разних професија, као

нека врста чисте и примењене уметности. И он има свој специјални дух. И си се формира на истој основи, али су други мотиви, друга материја, други ритам, темпо, динамика, уопште други начин изражавања. Отуда научни, филмски, новинарски, пословни или ма који други језик, узвишени или профан, према карактеру професије. Студа и позоришни језик који је најкомпликованији и коме се, свим разумљиво, мора поклонити изузетна пажња. Позориште је синтетична уметност, јер садржи у себи све битне уметничке елементе, све што доцарава савршенство визије. Према томе, у анализи драмског текста, мора се и језик достојно прилагодити том највишем уметничком замаху: мора и он постати синтетично изразит. У Немачкој и Француској позоришни језик је синоним најчиšћег књижевног говора. Такав позоришни језик потребан је и нама. Само та кав језик, очишћен од свих ругоба, правилно акцентован, слободан у полету, сажет и јасан, сочан и сликовит, снажан и убедљив, биће истински тумач свега збивања на сцени.

„Али, мимо то, такав језик биће и наш утешилац, наш храбрилац. Задовољство је чути га с позорницем! Већ и зато, кад не би било других разлога, вредно је да Српско народно позориште у Београду, у својој уметничкој обнови и у својој родољубивој функцији, постане уистину најближнији чувар лепоте српског књижевног језика и његове праве књижевне речи. Тако је започињала свака романтика, па тако нека започне и наша, после свих чуда и покора. Бар ми, чувајући свој књижевни језик и обраћајући се народној прошлости, имамо куд да погледамо и шта да кажемо.“

Pro domo nostra. — Овом свеском „Српске сцене“ завршава се прва година овог позоришног часописа. Пре него што други дају мишљење о напорима који су, под изузетно тешким приликама, били учињени да овај часопис постане позоришни у пуном смислу речи и послужи што ближем додиру између позоришне публике и оних који јој се, преображенi надахнућем, приказују, под маском и у костиму, с оне стране чаробне рампе, као тумачи многообразне илузије живота, потребно је да се чује глас и саме редакције. Без намере неке одбране или самоодбране. Једноставно у интересу утврђења извесних чињеница.

Раније редакције часописа Народног позоришта — бар оних које ми познајемо — биле су се ограничиле на суву констатацију актуелних позоришних догађаја и на њихов непретенциозан реклами део. Кроз позоришне текстове без много књижевних амбиција протививали су се огласи; тако се није знало шта је прече, да ли позоришни текст саме установе или реклама неке фирме. Мишљење да је тако добро и само тако могуће сугерисало се и нама у почетку изложења овог часописа. Рђаве традиције, међутим, вреде само дотле док се и не докаже да су рђаве. Победила је, најзад, здрава памет и на једној и на другој страни, и огласивачи се нису нашли увећени што су издвојени из једног чисто стручног текста.

Сукобили смо се, после, и с једном другом традицијом, такође рђавом. Тврдило нам се да један позоришни часопис чисто књижевна карактера не може имати успеха код широке публике. Осим ако се не зачини забибереним позоришним анегdotама и сумњивим при-

чама из позоришног живота. Или ако се не сведе на популаран стил прооницираних листова за народ. Не улазећи у психологију овакве врсте редактора, ми нисмо никад веровали да је позоришна публика толико наивна да неће умети да разликује црно од бела. Или да је неће, кад већ похађа позориште, интересовати сва она проблематика, драматска, глумачка, музичко-певачка, балетска и сценско-техничка, која је у најужој вези с оним што чини суштину позоришног. И нисмо се преварили. Тираж првог броја овог часописа износио је 1.800 примерака да се настави сталним порастом. Последњи број, у вези с отварањем обновљене зграде код Споменика, штампали смо већ у 6.000 примерака. Иначе је сваки тираж био увек распродан, тако да данас неких бројева уопште немамо на стоваришту.

Наш сталан циљ био је: тачно изложење и тачне информације. Ако смо други задатак увек савесно испуњавали, први нам је у два-три маха побегао испод руке. Не нашом кривицом. Од првог броја до данас променили смо четири штампарије. За време прошле тешке зиме, штампарије су добијале, услед недостатка угљена, електричну струју истом пред вече. Коректуре су нередовно стизале, пуне грешака. Ризиковали смо често чистоту штампарског слога и техничку израду часописа да бисмо га уопште имали. Јер је „Српска сцена“ служила не само делотворним и непосредним везама са српском позоришном публиком, већ и разбијању извесних позоришних предрасуда које веома брзо постају опште, и ако им је и кад им је корен личне природе.

Можда ће нам се, после, приговорити да смо створили одређен

тип часописа који се постепено претворио у шаблон. Они који знају колико је позоришна тематика деликатна и омеђена, и поред бесконачности предмета и материја којима се бави, посведочиће да се заблуде нису могле избегти у извесним, свакако ређим, тренуцима. Најзад, наша, српска, стручна позоришна литература врло је оскудна, а број позоришних писаца — теоретичара веома ограничен. А наша је тежња била да дамо потстрека баш овој врсти писаца, и то писаца из наше средине, блиских позоришту и позоришној уметности. Од пуно шездесетину наших сарадника, половина долази из наше Куће од које многи нису уопште волели да пишу. Доцније су разумели да позоришни интерес захтева и неку врсту позоришних саопштења и објашњења: иако се развила из религиозна култа, позоришна уметност није тајна са седам печата; што се више зна и познаје, више се воли. Тако смо створили једну малу српску позоришну литературу теориске природе; на њој се може и на њој треба даље градити.

Најзад, оно што смо обећали у првом броју, доследно смо извршили: „Српска сцена“ је, поред материјала из актуелног репертоара, у вези с новим комадима, њиховом режијом и инсценацијом, као и у вези с музичким и балетским новитетима, радом диригената и позоришним животом уопште, донела и више написа позоришно-теориске природе, докумената и портрета из српске позоришне историје и биографија активних уметника и истакнутих сценско-техничких шефова. Доцније, она је, из свеске у свеску, приказивала целокупан позоришни живот Србије и Европе уопште: може се рећи да

није било важнијег позоришног догађаја у Европи који није, бар хроничарски, био забележен.

Ако је у извесним тренуцима било и полемичних нагласака у ступцима овога часописа, они су дошли по природи саме ствари и у интересу одбране сложеног дејства позоришног механизма. Личности нас нису интересовале; само начин њиховог писања. Уосталом, полемичан момент, у једној уметности транзиторна карактера као што је позоришна, условљен је принципом правичности. По чemu је баш

позориште једина уметност која се не сме бранити, ако је недовољно и нетачно објашњена или погрешно схваћена?

Мислимо да су овим часописом дани извесни основи за једну позоришну ревију одређенијег стручно-позоришног стила, и са извесним књижевним претензијама. Будућа редакција можи ће да на тим основима ради шире, замашније и са већом сарадничком помоћу. То захтева драгоцен интерес српске позоришне културе.

Б. Ј.

Позоришна хроника

БЕОГРАДСКА:

❖ Досадашње сатирично позориште „Бодљикаво прасе“ променило је отскора своје име. Оно се сада зове Српско сатирично позориште. Трупа овог Позоришта сад је реорганизована и попуњена новим члановима. Из Коларчева универзитета, у коме је доскора давала претставе прешла је сад на слободну калемегданску позорницу. Као прву своју претставу на калемегданској позорници дало је ово Позориште, у понедеоник, 15.0. м., музичку ревију „Песма села“. У овој ревији суделовали су од чланова нашег Позоришта г-ђа Софија Перић-Нешић и г. г. Александар Цветковић, члан Драме, и Милош Ристић, први наш балетски мајстор. Широка калемегданска тераса која претставља „гледалиште“ била је закрчена многобројном публиком.

❖ Осмог јуна дало је Уметничко позориште своју прву летњу претставу на отвореној калемегданској позорници. Приказана је први пут драматизована приповетка Стевана Сремца „Ивкова слава“. Пространо „гледалиште“ калемегданског позо-

ришта било је закрчено многобрјом публиком. Изведена добро, у другој и последњој слици (игра чочека) чак и изврсно, стара и увек гледана „Ивкова слава“, у нешто расплинutoј драматизацији Веље Миљковића, наишла је на живо признање београдске публике. — Калемегданска сцена сад је нарочито преудешена и оспособљена и за комаде већег стила.

ЕВРОПСКА

❖ У Шилеровом позоришту у Берлину приказана је, половином маја, драма „Грешница и свеци“ од данског писца Свенда Борберга. Овде је још једном оживљена једна од већих тема: легенда о Дон Хуану. Човек апсолутног, стални потраживач љубави, непрестаним сном опијени Дон Хуан овде је суочен са Дон Кихотом, вitezом тужна лика. То је оно што ову драму чини нарочито примамљивом. И Дон Хуан и Дон Кихот стално су у потрази за апсолутном вредношћу. Сан, који сневају, чини их срећним. Они срљају из идиле у трагику и из трагике у часове великих, измиритељних одисеја. — Берлин-

ска позоришна критика вели да је Борбергово дело пуно неке метафизичке светlosti.

❖ У бечком Бургтеатру обновљена је, крајем маја, трагедија „Тасо“ од Гетеа. Успех ове нове инсценације био је велик. Сценску музику за трагедију дао је Лотар Мител. Он је осетио суштину Гетеова дела, духовну подвојеност која влада међу људима ове трагедије, и дао својој музici класичну линију без нарочитих психолошких рашиљавања проблема вечне младости људског срца.

❖ У Бечу је приређена од 31. маја до 7. јуна Хебелова недеља. Изведено је у свему 8. дела великог немачког драмског писца. У Бургтеатру приказани су Хебелови комади „Агнез Бернауер“, „Геновева“, „Рубин“ и „Сицилијанска трагедија“ (ова два последња комада у Академском позоришту које је у саставу Бургтеатра). У Позоришту у Јозефштату приказани су „Марија Магдалена“ и „Гигес и његов прстен“, а у Немачком народном позоришту „Деметријус“ и на Екс-ловој позорници „Дијамант“. У вези с овим програмом одржано је више предавања, откривено неколико спомен-плоча, отворена је Хебелова изложба у Народној библиотеци и основана месна група Хебелова друштва у Бечу.

❖ У Бремену је, у тамошњем Позоришту, изведен, половином маја, Шекспиров „Отело“ који је превазишао све досадашње успехе свог Позоришта, особито сне који се односе на инсценацију класичне литературе. Улогу Отела тумачио је Вили А. Клајнау, који Отела није приказао као варварског Црнца који урличе, него као љубазна и племенита јужњака вреле крви. Стога ова жртва Јагова није чак ни у сцени Дездемонина убиства изазвала одвратност, него само

сажаљење. Јага је тумачио Волфганг Енгел, иначе познат као генијалан приказивач Мефиста. Његов Јаг је као мачка окретан, ћаволски саткан, хладан, безосећајан, доследан чак и у сопственом уништењу. То је необично оштра слика столовљене злоче. Редитељ „Отела“ Ханс Танерт уоквирио је сцену у интересантно бојадисан окивир који је са пројектованим по задинама давао свима сликама врло упечатљив утисак венецијанског доба.

❖ Берлински репертоарски план служи за углед целокупном позоришном стварању у Немачкој. Месец јуни стоји у знаку берлинских уметничких недеља. У ово време дају се најзначајније премијере као и комади који су имали највећег успеха у току ове сезоне. Тако је Државна опера приказала у част 78-годишњег рођендана Рихарда Штрауса у новој режији његово младијско дело „Гунтрам“. Поред Штраусове „Саломе“ и Вагнерова „Тристана и Изолде“, приказани су још „Карамина бурана“ од Карла Орфа и балетска поема „Јоан од Царисе“ од Вернера Егка. Премијеру је имао и ведри балет „Сунце се смеје“ од Рудолфа Келинга и Леа Шписа (о свом композитору пише наш часопис опширније на другом месту). Народна опера донела је нову инсценацију „Веселих жена виндзорских“ од Николаја и приказала, даље, Лорцингова „Цара и дрводељу“, Герстерову „Пасавску вештицу“ и Моцартова „Тита“. Државно позориште приказало је Гетеова „Фауста I“ у мајсторској инсценацији Густафа Гриндгенса и дало као обнову „Фауста II“ са Паулом Хартманом у улоги Фауста. Приказало је још и Грилпарцерову „Братску свађу у Хабсбургу“, Хауптманову трагедију „Ифигенија у Делфију“ и Ре-

бергова „Хајриха и Ану“. У немачком позоришту приказан је поред „Анфитриона“ и Клајстов „Разбијени крчаг“, у новој режији Ханса Хилперта. Шилерово позориште имало је велика успеха приказом „Нанта“ од недавно умрлог берлинског локалног писца Ханса Бренерта. „Нанте“ је балада о уличном продавцу. Поновљена је још „Мудра Бечлика“ и Лесингова „Емилија Галоти“.

❖ Позориште у бањи Лаухштет славиће ускоро 140-годишњицу од свога постања. Ово позориште чувено је по томе што је његово зидање надгледао Гете лично. Стара грађевина сачувана је до данданас.

❖ У Градском позоришту у Милхаузену, у Елзасу, изведена је први пут на немачком језику музичка комедија „Пут кроз прозор“ од италијанског композитора Рикарда Зандонаја. Опера има два чина. Овај италијански композитор имао је већ раније веома великог успеха на многим немачким позорницама, нарочито са својим музичким стварима „Фарса амороза“ и „Франческа да Римини“. Дело о коме је реч писано је 1917 године, а дешава се на једном сеоском поседу у Тоскани око 1800. Његова партитура је веома звучна, пуна духа, покаткад гротескна и драстична. Њен блистави лиризам има свој корен у веристичкој музici. Арије су свеже и драмски напете, дуети, терцети и ансамбл-ставови пуни контраста. Врло је карактеристична Зандонајева примена штрајхер-группа, дувачких инструмената и шлагова. Инструментација је пуна живота, покрета и засићена бојама. Захвалне солистичке партије захтевају нарочиту прецизност и особену претстављачку уметност карактерисања. Успех премијере био је врло значајан.

❖ Д-р Оскар Визелгреси из Штокхолма, одличан познавалац шведске и немачке позоришне историје, одржао је у Берлину, крајем маја, занимљиво предавање о шведском позоришту. Он је изложио историју шведског, првенствено Штокхолмског позоришта, особито оних епоха у којима се осећа утицај немачког позоришта на шведски. Постанак путујућих шведских позоришних трупа пада у XVI и XVII столеће. Оне су се формирале по угледу на сличне немачке трупе. У току XVIII столећа једно немачко позоришно друштво дало је потстрека оснивању шведске националне позорнице. Репертоар ових трупа састојао се у почетку од празнословних јуначских комада, доцније је прешао на немачког грађанског комедиографа Августа Коцебуа. Његов комад „Људска мржња и кајање“, пун дирљивих и плачних места, имао је огромног успеха у Шведској где је, уосталом, изведено не мање од 130 Коцебуових комада. Гете је једва давали, док је прва Шилерова ствар играна тек 1821 године. Утицај „Марије Стјуарт“ на позоришну омладину у Шведској био је веома велик. Једно време владала је репертоаром шведског Позоришта Шарлота Бирх-Пфајфер. Шекспир је уврштен у шведске репертоарске планове тек 1850. Докле немачки натурализам није имао готово никаквог утицаја на шведско позориште, дотле је гостовање Мајнингероваца у Штокхолму, године 1889, имало снажна одјека и дало значајних потстрека шведској режији. У последње време, нарочито у редовима шведског позоришног подмлатка, осећа се живо интересовање за немачку драмску поезију, првенствено за немачке класике.

Вести из Куће

Завршетак позоришне сезоне. — 14 јула завршава се ова сезона С. н. позоришта. Позориште је отворено 1 октобра 1941 године у згради на Врачару која је ратним догађајима из априла те године била тек незнатно оштећена. Од тог датума до 14 јула о. г. радио се у овој згради непрекидно, из дана у дан. 20 јуна о. г. отворена је привремено и зграда код Споменика, обновљена из основа. Она ће за највеће сценско-техничке задатке бити оспособљена тек од наредне сезоне. У згради код Споменика играло се свега десет пуних дана, од 20 до 30 јуна. За то време, увек пред распроданом Кућом, дато је једанаест претстава од којих 7 српских (5 драмских и 2 балетске) и 4 немачке (гостовање Државног позоришта из Хамбурга). Све четири немачке претставе, искључиво за немачку војску, приказале су Лесингову комедију „Мина фон Барихелм“, док су српске драмске претставе имале три пут Стеријину комедију „Кир Јања“, једанпут „Бида“ и једанпут Сл. Настасијевићеву комедију „Врачара Божана“ (гостовање Народног позоришта из Ниша), а Балет две претставе. Обновљена зграда код Споменика отворена је „Кир Јањом“. Упоредо са претставама у згради код Споменика играло се свакодневно и у згради на Врачару. Од 1 јула до краја сезоне наставила је рад, у згради на Врачару, само Драма наше Позоришта, приказујући своје најуспешније претставе из ове сезоне.

Репертоар за наредну сезону (1942/43 година). — Репертоар за наредну сезону, драмски, оперски и балетски, објавиће се на завршним страницама новог Годишњака, а

саопштиће се београдској публици преко београдске штампе још пре почетка идуће сезоне, уз потребна и подробна образложења. Овај репертоарски план претстављаће, у ствари, контуре репертоарске политike Управе за наредну сезону, са утврђеним главним репертоарским линијама. Тиме се даје могућност неком новом и добром српском драмском делу да се пласира на сцени С. н. позоришта у току саме сезоне, иако није предвиђено у редовном репертоарском плану. То важи и за нова страна дела. Овај репертоарски „еластицитет“, у неку руку, искључиће сваку репертоарску дорматичност као *conditio sine qua non* једне сезонске репертоарске политике.

Годишњак за ову сезону. — Крајем ове сезоне издаће Управа С. н. позоришта свој Годишњак. Поред персоналних и финансискih рефера, Годишњак ће обухватити и извештаје о уметничком раду у току сезоне 1941/42, третираће известна позоришна питања од општег и ектуалног значаја, а даће и неколико занимљивих и важних података из историје прве српске сцене. Годишњак ће бити илустрован (успеле сцене из овогодишњег репертоара). Немена садашњег Годишњака је да даде позоришној публици праву позоришну књигу која ће је, у извесној мери, упутити у огроман рад целокупна позоришног организма. Досад је Годишњак био само збир сувих факата и података, намењен најужем кругу позоришних људи. Сад ће то бити жива књига за сву позоришну публику и, тим самим, и жива веза с њоме. Цена Годишњака одредиће се накнадно. — Редакција Годишњака поверена је г. г. Сло-

бодану Јовановићу, секретару Драме, и Живојину Петровићу, секретару Опере.

Гостовање Народног позоришта из Ниша. — Народно позориште из Ниша гостовало је на нашој сцени 28, 29 и 30. јуна. 28. јуна дало је, у згради код Споменика, комедију у 5 чинова „Врачар је Божан“ од Славомира Настасијевића, у режи-

Г. Бранко Ђорђевић,
тумач Васе Кокала у „Врачарији“
и Хаџи Томе у „Коштани“.
Фото „Српска сцена“, Београд

ји г. Јосифа Срдановића. Врачару Божану тумачила је с успехом г-ђа Ружица Тодић. Изврстан цигански трио били су г. г. Живојин Вучковић (Тајгар), Бранко Ђорђевић (Кокало) и Бранко Татић (Анђел Николић). У згради на Врачару дали су симпатични и полетни нишки глумци „Каријеру писарчића Винцига“ од Вилхелма Лихтенбергера, у режији управника г. К. Атанасијевића, и „Коштани“ од Борисава Станковића. У првом комаду запажене су улоге г. Драгутина Тодића и г-џе Јулијане Буквић (Ани),

у другом комаду темпераментно је тумачила Коштану г-ђа Злата Стојчевић.

Гостовање г. Симе Јанићевића, члана Нишког позоришта. — 1. јула гостовао је на нашој сцени г. Сима Јанићевић, члан Народног позоришта у Нишу, у улози песника Мольца, у комедији „Несуђени зетови“ од Славомира Настасијевића.

О нашим оперским певачицама. — У броју 281 „Обнова“ од 6. јуна пише д-р Н. Маринковић, у једном писму из Бече, између остalog и о нашим оперским певачицама г-ђама Даници Илић и Меланији Бугариновић, данас чланицама Државне опере у Бечу. „Тога дана“, пише он, „у бечкој Државној опери давала се Пучинијева опера „Турандот“. Колико је пријатно било моје изненађење када сам приметио да главну улогу пева позната београдска уметница Даница Илић. Одмах поред њеног имена, у попису певача на веома важном месту означена је као носилац друге улоге г-ђа Меланија Бугариновић. Ове две певачице постигле су у Бечу изванредно значајан успех. И по квалитету свог гласовног материјала, и по глумачком ставу на бини, оне су данас међу најбољима и најпоштованијим звездама бечке позоришне уметности. Није потребно нарочито наглашавати какво место заузима бечка државна опера у рангу позоришних институција целокупне Немачке. Српкиње као славне и цењене уметнице у Немачкој много доприносе угледу своје земље и Београда. А са задовољством можемо истаћи да г-ђе Илић и Бугариновић нису једине ласте. Јер, везе између Београда и Бече на томе пољу већ су дugo времена веома плодне, па се претварају у извесну традицију.“ У току идуће

позоришне сезоне г-ђа Илић и г-ђа Бугариновић биће позване на гостовање на нашој оперској сцени.

Позоришни приходи у месецу мају. — У месецу мају, Позориште је дало 18 драмских и 14 оперских претстава. (Овде су урачунате и претставе „Улични свирачи“ на дан 26. маја, чији је цео приход изведен фонду за пензионере, и Оперско-балетско матине, приређено у корист оболелог Александра Руча). Поред тога било је и пет различитих приватних приредаба (2 матинеа Балетске школе г-ђе Польакове, 2 матинеа Дече Деци, 1 матине Националне службе рада). — Приход од драмских претстава изнео је 219.381 динар, а од оперских 149.978 динара; укупни приход је, према томе, био 369.359 динара. Просечни приход од драмских претстава изнео је 12.186 динара, а од оперских 10.712 динара; просечни приход свих

претстава био је, према томе, 11.542 динара. — Драма је имала 8.807 платежних посетилаца, а Опера 4.780; укупан број посетилаца био је 12.587. Просечно, Драма је имала 489 платежних посетилаца по претстави, а Опера 341; просечан број платежних посетилаца свих претстава изнео је 424. — У Драми су најчешће приказивани ови комади: „Све same лагарије“ (3 пута), „Избирачица“ (3 пута), „Сто милиона долара“ (3 пута). У Опери су најчешће извођени „Боеми“ (3 пута) и „Севиљски берберин“ (2 пута). — У Драми, највише прихода донеле су претставе: „Све same лагарије“ (20.867 дин.; премијера), „Избирачица“ (18.161 дин.), „Несуђени зетови“ (14.216,50 дин.). У Опери највише су прихода донеле ове претставе: „Боеми“ (25.568 дин.), „Севиљски берберин“ (17.046,50 дин.) и „Балетски дивертисман“ (13.464 дин.).

Из уредништва

Завршна свеска „Српске сцене“. — Ова, 19, свеска „Српске сцене“ завршна је свеска у овој позоришној сезони. Додаје јој се као прилог садржина свих написа изшлих у овој сезони и списак сарадника. На тај начин омогућује се љубитељима позоришне уметности да увежу све досад изишле свеске у једну књигу с прегледом целокупне садржине. Идућа свеска „Српске сцене“ појавиће се пред почетак наредне сезоне, крајем августа о. г.

Насловне стране у „Српској сцени“. — У сваком броју нашег часописа, на корицама у боји, била је објављена фотографија неке сцене из актуелног репертоара, или неке маркантније улоге, позориш-

не личности, догађаја. У 19 бројева часописа, колико их је дала ова сезона, месец дана доцније почета него ранијих година, објављене су ове фотографије:

бр. 1: Г. Добрица Милутиновић, дојајен Драме С. и. позоришта; **бр. 2:** Сцена из I чина „Елге“ (г-ђа Иrena Јовановић као Елга и г. Милivoје Живановић као Старшенски); **бр. 3:** Сцена из II чина „Несуђених зетова“ (г-џа Олга Спирidonoviћ као Бисерка и г. Александар Цветковић као Ристосије); **бр. 4:** Једна балетска сцена (г-ђа Наташа Бошковић и г. Милош Ристић); **бр. 5:** г. Станоје Јанковић као Фигаро; **бр. 6:** Стерија; **бр. 7:** г. Божидар Николић као Исидор Леша у комаду „Посао је посао“;

бр. 8: Сцена из балета „У долини Мораве“ (г-ђа Јања Васиљева као девојка и г. Милош Ристић као момак); бр. 9: Сцена из II чина опере „Тоска“ (г. Никола Цвејић као барон Скарпија и г-ђа Бахрија Нури Хацић као Тоска); бр. 10: Г. Страхиња Петровић као Тартиф; бр. 11: Г-џа Нада Аранђеловић као Флора у балету „На часу балета“; бр. 12: Г-џа Дивна Радић као Савета у Трифковићевој комедији „Избирачица“; бр. 13: Сцена из 4 слике комада „Подвала“ (Г. Михаило Васић као Вуле Пупавац и г. Јован Антонијевић као Живан); бр. 14: Сцена из I чина комедије „Сто милиона долара“ (г-ђа Надежда Ризнић као Амелија и г. Александар Цветковић као Жан); бр. 15: Сцена из III чина опере „Боеми“ (г-ђа Злата Ђунђевац као Мими и г. Владета Поповић као Рудолф); бр. 16:

Балет „Игра у двоје“ (г-ђа Јања Васиљева као девојка и г. Милош Ристић као момак); бр. 17: Пера Добриновић као Кир Јања; бр. 18: Фасада обновљене зграде код Споменика; бр. 19: Г. Страхиња Петровић као Кир Јања.

Исправци. — Непажњом коректора поткрадле су се у 18 броју „Српске сцене“ ове грубље грешке: на страни 582 наслов члanka г. Аритона Михаиловића гласи: Истина и време у данашњој књижевности, а треба да стоји: у драмској књижевности. На страни 606, други стубац, 19 редак озго треба да стоји место: „...не прибегавајући ниједном нехармонији“ — „енхармонији“; на страни 608, други стубац, 8 редак, треба поправити име Сергей Ивановић Такејев у Танејев.

СПУШТЕН СТОМАК

Тегоба после јела, надимање, подргивање, горка уста, болови у stomaku, болови иза плечке и у крстима, неуредна столица, по-враћање, нервоза, несвестица, болови главе и вратних жила, тешко дисање, узнемирење срца, стално слабљење и малаксавање, — **ЗНАЦИ СУ СПУШТЕНОГ СТОМАКА.** Прегледајте се Рентгенски, па ако Вам лекар утврди спуштеност stomaka, препоручите Вам појас који, стручно израђен и припремљен **ПО СИСТЕМУ Д-РА БАРЕРЕ**, са гаранцијом поставља stomak на своје место и све нелагодности нестају.

СПЕЦИЈАЛНИ ПОЈАСЕВИ ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ КИЛЕ, ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ СЛЕПОГ ЦРЕВА, ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ ТУМОРА ИТД. — ПОЈАСЕВИ ЗА ПОДИЗАЊЕ МАТЕРИЦЕ, СПУШТЕНОСТИ ЦРЕВНЕ МАСЕ, ЗА ДРУГО СТАЊЕ И ПОСЛЕ ПОРОЂАЈА итд.

»САНИТАС«

Кр. Милана 26 до хотела »Лондон«
(преко пута Винаре Колић).

НОВО ОТВОРЕНА РАДЊА АНТИКВИТЕТА

Кућује и продаје, најбоље шлаћа:

шиваће и писаће машине, полован стилски намештај, тепихе и ћилиме, радио-апарате, гласовире, грамофоне, кристално и порцуланско посуђе и др. вредносне предмете.

НА ПОЗИВ ДОЛАЗИМО

МАКСИМОВИЋ и ЈАНКОВИЋ

БЕОГРАД — КРАЉА АЛЕКСАНДРА УЛИЦА БРОЈ 107

МАНТИЛЕ, ХАЉИНЕ, КОСТИМЕ И БЛУЗЕ ЗА
ДАМЕ КАО И ДЕЧИЈЕ МАНТИЛИЋЕ И ХАЉИНИ-
ЦЕ ДОБИЋЕТЕ НАЈПОВОЉНИЈЕ У СПЕЦИЈАЛНОЈ
РАДЊИ ЗА ДАМЕ И ДЕЦУ

Конфекција »АВАЛА« Тихомир М. Гајић

БЕОГРАД, ПОЕНКАРЕОВА УЛИЦА БРОЈ 24

Уредник и одговорни уредник: Боривоје Јевтић, директор Драме Српског народног позоришта (Франкопанова 16/II десно).

Власник и издавач: Српско народно позориште у Београду.

Штампа „ЛУЧ“, Краљице Наталије 100.— Београд.

Садржина

1) Уводни чланци

- Гојевац Велизар: Неколико речи о класичном балету (205)
Денић Миомир: Остварење декора од скице до постављања на сцену (272)
Живојиновић Велимир: Враћање неговању говора (72)
Жуковски Анатолије: Утисци из уметничког Берлина (397)
Јевтић Боривоје: Уводна реч (1); О претстави, репертоару, публици (133);
Позориште за народ (301); О стилизацији и модернизацији по-
зоришних комада (365); За српски позоришни стил (429); О «све-
чаним играма» у Србији, (493)
Михаиловић Аритон: Истина и време у данашњој књижевности (582)
Мошуль Владислав: О избору и постављању комада (529)
Настасијевић Светомир: О апсолутном музичком извођењу оперских де-
ла (333)
Недић Милан Ђ.: Реч српским позоришним посленицима (557)
Поповић Јован: За зимску помоћ (37); Нешто о позоришту и позоришној
критици (237); Проблем домаће драме (461); Беседа приликом
отварања позоришне зграде код Споменика (621)

2) Чланци, студије, расправе

- Отварање Српског народног позоришта (11); Герхарт Хауптман (13);
Волфганг Амадеус Моцарт (18); „Несуђени зетови“ од Славомира Наста-
сијевића (20); „Жизела“ од Адама и балетски дивертисман (23); Прва
изјава новог управника г. Јована Поповића (24); „Вертер“ од Жила Ма-
снеа (27); Технички проблеми Народног позоришта (Миомир Денић, 38);
Вечита игра полове: „Усред бела дана“ од Паула Хелвига (41); Две ве-
ристичке опере: „Бајаци“ и „Кавалерија рустикана“ (45); „У цветној Шпа-
нији“ од Хоше Фелиу Кодине (54); Герхарт Хауптман на београдској по-
зорници (Сл. А. Јовановић, 55); Изјава пуковника г. фон Кајзенберга, ко-
манданта Београда (70); „Јубилеј“ од Момчила Настасијевића (74); „Сил-
фиде“ од Шопена, „Валпургина ноћ“ од Гуноа и „Болеро“ од Равела (78);
„Севиљски берберин“ од Ђакина Росинија (83); „Позоришни годишњак“
(Боривоје Недић, 87); Диригент Освалд Бухолц (101); Моцартова недеља
(103); О обнови зграде код Споменика (Миомир Денић, 109); „Смучање на
суву“ од Курта Бортфелда (112); За обнову библиотеке Српског народног
позоришта (Сл. А. Јовановић, 120); Идилична виђења српског села: „Ђидо“
(137); У славу В. А. Моцарта (143); Један редитељски деби: нови оперски
редитељ г. Никола Цвејић (144); Октав Мирбо и његова епоха: „Посао је

посао" (Сл. А. Јовановић, 146); Стогодишњица прве претставе у Београду: историјат (Светислав Шумаревић, 167); Анкета о стогодишњици прве претставе у Београду: изјаве Ј. Поповића, Милана Димовића, Милутине Чекића, Вл. Велмар-Јанковића; Стевана Христића, Момчила Милошевића, Владете Драгутиновића (171); „У долини Мораве“ од Св. Настасијевића и „На часу балега“ од Штрауса-Ланера (182); Ђакомо Пучини: „Тоска“ (186); О Молијеру: „Тартиф“ (Б. Јевтић, 189, 219); После Моцартове прославе (192); После прославе стогодишњице (Б. Јевтић, 207); Анкета о стогодишњици: изјаве В. Живојиновића, Слободана А. Јовановића (212); „Тоска“ у новој опреми (224); Балети на музику Светомира Настасијевића и Јохана Шрауса (226); „Посао је посао“ на београдској позорници (Сл. А. Јовановић, 231); Прослава Светог Саве у Београду (239); Песме једног немачког војника (241); После премијере симфониске свите „У долини Мораве“ (Св. Настасијевић, 242); Смернице новог позоришног рада (чланак у „Донауцјатунгу“, 245); Милован Ђ. Глишић: „Подвала“ (249); Прва крсна слава нашег Позоришта (269); Смрт Душана Раденковића (Б. Јевтић, 275); Историја „Тартифа“ (Сл. А. Јовановић, 280); Коста Трифковић: „Избирачица“ (304); Уметнички и социјални лик Душана Раденковића: изјаве Ј. Поповића, Б. Јевтића, В. Живојиновића, Сл. А. Јовановића, Жанке Стокић, Јована Геца, Божидара Николића, Павла Богатинчевића, Милорада Игњатовића (313); Смрт Станислава Биничког композитора (323); Пред почетак рада у згради код Споменика (Миомир Денић, 334); Обнова „Подвале“ од Милована Ђ. Глишића (339); „Тартиф“ на београдској позорници (Сл. А. Јовановић, 347); О Стерији (Б. Јевтић, 352, 378); „100.000.000 долара“ од Ханса Кубијера (367); Пучини, његов живот и дело, пред премијеру „Боема“ (д-р Едгар Бурмester, 401); „Избирачица“ на београдској позорници (Сл. А. Јовановић, 407); Смрт Драгомира М. Јанковића (417); Романтички репертоар да-нас (Никола Трајковић, 433); „Верна сенка“ од Дариз Никодемија (435); „Подвала“ на београдској позорници (Сл. А. Јовановић, 438); Две глумачке генерације (В. Живојиновић, 464); „Све саме лагарије“ од Хајнца Швајкарта (466); О народним играма (А. Жуковски, 496); Двадесетпетогодишњица од смрти Милутина Бојића (499); Јован Стерија Поповић: „Тврдица или Кир Јања“ (503); Делатност Народног позоришта у Нишу (515); Једна значајна посета: Претседник српске владе г. Милан Недић у обновљеној позоришној згради код Споменика (526); Пред премијеру „Уображеног болеснику“ (532); Премијера „Кир Јање“; гостовање Државног позоришта из Хамбурга; пред отварање зграде код Споменика (524); Смрт Александре Милојевић (547); Реч Претседника српске владе српским позоришним посленицима (557); Мишљења и изјаве српских културних посленика приликом отварања обновљене зграде код Споменика: Ђорђе Перешић, Јован Поповић, Милан Димовић, д-р Милорад Недељковић, Милутин Чекић, Велимир Живојиновић, Стеван К. Христић, д-р Илија Пржић, д-р Лазар Прокић, Светомир Настасијевић, Светислав Шумаревић, Никола Трајковић, Деса Дугалић-Недељковић, Анатолије Жуковски, Миомир Денић, Б. Јевтић (558); Позоришни живот у Србији (Јован Поповић, 584); Неколико потребних напомена пред премијеру „Кир Јање“ (Б. Јевтић, 586); „Кир Јања“ на београдској позорници (Сл. А. Јовановић, 588); Гостовање Државног позоришта из Хамбурга (591); „Аполо и Дафне“ од Леа Шпика, „Ромео и Јулија“ од Чайковског и „Балетска свита“ од Макса Регера (Велизар Гојевац, Анатолије Жуковски, 603); Гостовање Народног позори-

шта из Ниша (609); Смрт Велимира П. Јовановића, техничког шефа (Н. Трајковић, 617); После отварања зграде код Споменика (625); Преглед делатности С. н. позоришта у сезони 1941—42: Драма, Опера, Балет, Финансиско пословање, Техничко пословање (629); „Уображени болесник“ (636).

3) Изјаве управника, шефова, редитеља и др. С. н. позоришта

Јован Поповић (3); д-р Душан Милачић, директор Драме (5); Рудолф Ертл, директор Опere (7); Анатолије Жуковски, шеф Балета (9); Милан Стојановић о „Несуђеним зетовима“ (21); Владета Драгутиновић о комедији „Усред бела дана“ (43); Милан Стојановић о „Јубилеју“ (77); Светомир Настасијевић, директор Опere (105); Велизар Гојевац, шеф Балета (107); Милан Стојановић о „Смучању на суву“ (114); Душан Раденковић о „Ћиду“ (141); Никола Цвејић-Владин о „Тоски“ (188); Велимир Живојиновић о „Тартифу“ (222); Д-р Ханс Хернер о музici за балет „У долини Мораве“ (228); Михаило Васић о „Подвали“ (252); Владета Драгутиновић о „Избирачици“ (307); Јован Геџ о „100.000.000 долара“ (369); Сценограф Миомир Денић о инсценацији „Боема“ (405); Владета Драгутиновић о „Верној сенци“ (437); Владета Драгутиновић о „Све самим лагаријама“ (468); Страхиња Петровић о „Кир Јањи“ (505); Вера Греч и Поликарп Павлов о „Уображеном болеснику“ (534); Рудолф Килис о Државном позоришту из Хамбурга (591).

4) Биографије наших уметника

а) **Драма:** Теодора Арсеновић (49); Ирена Јовановић (49); Миливоје Живановић (50); Александар Златковић (116); Олга Спиридоновић (117); Божидар Николић (150); Љубинка Бобић (228); Страхиња Петровић (229); Михаило Васић (253); Десанка Дугалић (285); Надежда Ризнић (308); Владета Драгутиновић (342); Јован Геџ (375); Фран Новаковић (415); Војислав Јовановић (416); Јован Антонијевић (444); Дарinka Милошевић (470); Невенка Микулић (508); Марко Маринковић (509); Александар Цветковић (540); Дивна Радић (541); Ана Парапос (639).

б) **Опера:** Никола Цвејић-Владин (51); Бахрија Нури-Хаџић (51); Анита Мезе (53); Душан Борђевић (117); Ђоља Константинова (194); Владета Поповић (194); Јарко Цвејић (254); Павле Холодков (286); Крста Ивић (343); Злата Ђунђенац (377); Слободан Малбашки (445); Зденка Зиковић (471); Јован Стефановић (509).

в) **Балет:** Наташа Бошковић (119); Милош Ристић (119); Јања Васиљева (195); Нада Аранђеловић (344); Ира Васиљева (456); Аница Прелић-Николић (472).

5) Невидљиви трудбеници нашег Позоришта

Милица Бабић-Јовановић, цртач костима (91); Марија Свобода, шеф женске кројачке радионице (600); Божидар Мандић, шеф електричара (600); Иван Волф, биненмајстор (601); Славко Живковић, шеф гардеробе (601); Тодор Даскаловић, шеф мушки кројачке радионице (602).

6) Премијере, обнове, репризе

На странама: 26, 57, 123, 152, 196, 255, 287, 310, 345, 372, 411, 473, 508, 537, 596.

сић (253, 340); Десанка Дугалић (255, у костиму 285, 372, 435); Надежда Ризнић (256, у костиму 309, 377); Павле Богатинчевић (257, 373, 467); Александар Бачвански (259, 325); Јован Антонијевић (288, 444); Јеван Николић (288, 469, 638); Зора Златковић (305); Милорад Душановић (306, 436); Евка Микулић (307, 474, 534); Гордана Гошић (308); Дарinka Милошевић (310, 411, 470, 597); Драгољуб Гошић (340); Јоланда Ђуричић-Ганије (349); Милан Поповић (370); Јован Танић (412, 503); Капиталина Ерић-Апостоловић (412, 637); Војислав Јовановић (416); Ида Прегарац (436); Илија Станојевић (441); Сава Тодоровић (442); Милка Грցрова (447); Тоша Јовановић (450); Милош Паунковић (458); Добрица Милутиновић (464); Загорка Душановић (468); Едита Милбахер (474, 637); Александра Милојевић (447); Јосиф Срдановић (611); Добрila Џимић (611); Олга Стојадиновић (612); Ружица Тодић (612); Стеван Јовановић (613); Злата Стојчевић-Тодоровић (613); Драгутин Тодић (614); Бранко Татић (615); Јулијана Буквић (616); Димитрије Величковић (638); Бранко Ђорђевић (654).

Оперски певачи: Злата Ђунђевац (46, 377); Зденка Зиковић (47, 471, 538); Никола Цвејић-Владин (51, 124, 224); Бахрија Нури-Хаџић (52, 187, 402); Анита Мезе (53, 289, 375); Бојка Константинова (84, у костиму 145, 194); Жарко Цвејић (84, 254, 374, 598); Станоје Јанковић (85, 403, 475); Александар Туцаковић (86); Душан Ђорђевић (118); Владета Поповић (195, 401); Крста Ивић (224, 343); Александар Трифуновић (225); Евгенија Пинтеровић (289); Слободан Малбашки (445); Јован Стефановић (510); Нада Стјанић (375); Павле Холодков (287).

Балетски приказивачи: Наташа Бошковић (у костиму 18); Милош Ристић (у костиму 79, 603); Анича Прелић-Николић (80, 472); Јања Васиљева (195); Ира Васиљева (446); Анатолије Жуковски (475, 514); Александар Доброхотов (603); Радмила Стефановић (604); Радивоје Крстић (604); Славко Ержен (605).

Техничко особље: Марија Свобода (600); Божидар Мандић (600); Иван Волф (601); Славко Живковић (602); Тодор Даскаловић (602).

Редитељи: Милан Стојановић (21, 112); Вера Греч (148, 413, 535, 636); Поликарп Павлов (149, 512, 636); Велимир Живојиновић (190, 282); Владета Драгутиновић (41, 305, 342, 538); Јурије Ракитин (345, 512).

Диригенти и корепетитори: Освалд Бухолц (19, 83, 101, 346, 513); Драг. К. Ризнић (23); Мирко Попић (28); Милан Бајшански (141); Д-р Ханс Хернер (227, 243, 374, 405); † Станислав Бинички (323); Олег Гребеншчиков (475).

Сценографи, цртачи костима: Владимир Жедрински (16); Сава Рајковић (77); Милица Бабић-Јовановић (91, 245); Ананије Вербицки (341); Миленко Шербан (506).

Драмски писци и преводиоци, композитори: Герхарт Хауптман (13); В. А. Моцарт (18, 103, 143); Славомир Настасијевић (20); Хосе Фелиу Кодина (54); Момчило Милошевић (74); Ђакино Антонио Росини (83); Јанко Веселиновић (138); Драгомир Брзак (138); Октав Мирбо (147); Ђакомо Пучини (186); Молијер (у једној улози 189, у костиму 280, 533); Стерија (млади-портрет 209, 355, 543, 558); Милован Ђ. Глишић (249, 419, 439); Коста Трифковић (304, 337); Андреја Миличевић (351); Милутин Ђорђић (501); Готхолд Ефраим Лесинг (545, 595); Макс Регер (607).

Позоришни оснивачи и организатори: Атанасије Николић (167); Кнез Михаило Обреновић (565).

Ликови: Св. Сава (240).

Заједнички снимци: Пред позоришном зградом код Споменика (пуковник фон Кајзенберг, д-р Кремер, Јован Поповић, Миомир Денић, 69); Пред позоришном благајном (217); Управник Поповић пали славску свећу (269); Садашња управа С. н. Позоришта (271); Са сахране поч. Душана Раденковића (279); Јован Поповић, управник Позоришта са сеоским домаћинима из Богатића и Потцерја (414); Сеоски домаћини у Позоришту (495); Градитељи опере „Боеми“: Никола Цвејић, Милица Бабић-Јовановић и Миомир Денић (498); Претседник Српске владе армиски ћенерал г. Милан Недић на излазу из обновљене зграде код Споменика; око њега инж. Тодић, претседник Београдске општине Драг. Јовановић и управник позоришта Јован Поповић (525); Пред почетак прве претставе у обновљеној згради код Споменика (627).

Снимци позоришних зграда: Зграда у којој је дата прва претстава у Београду (31, 169); Пројекат обновљене зграде код Споменика (110); Позориште код „Велике пиваре“ (125); Позориште у Сушићевој кући (156); Стара позоришна зграда код Споменика (479); Цртеж првобитне зграде код Споменика (559); Државно позориште у Хамбургу (593); Авионски снимак Народног позоришта у Нишу (610); Фасада обновљене зграде код Споменика (623).

Листе претстава: Листа прве претставе у Београду, 4 децембра 1841 (166); Прва листа „Кир Јање“ на београдској сцени, 4 фебруара 1870 године (379).

Факсимили: Факсимил вести „Новина Читалишта Београдског“ о почетку рада другог београдског позоришта „Код јелена“ (293).

Макете: Стаса Беложански, Један чин из „Кориолана“ (273).

Цртежи маски: Сава Рајковић, Маска за Тартифа (222); Сава Рајковић, Маске типова у „Тартифу“ (281).

Сцене из комада: III чин „Елге“ Старшенска — Т. Арсеновић и Старшенски — М. Живановић (55); Сцена из опере „Кавалерија рустикана“, Лучија Бранка Ђорђевић и Сантуча Зденка Зиковић (81); II чин „Усред бела дана“, Нели-Невенка Урбанова и Манфред Данхоф-Владета Драгутиновић (115); III чин „Јубилеја“ с целокупним ансамблом (154); Сцена из балета „Болеро“, Ристић, Наташа Бошковић и Александар Доброхотов (185); Индуске игре: Даница Живановић и Љиља Колесникова (206); IV слика „Ђида“: Маринко-Сима Илић, Здравко-Поповић-Мавид; Живана-Милева Бошњаковић (210); II слика „Ђида“: Љубица-Мира Тодоровић, Јован-Јован Николић, Станојло-Велимир Бошковић; Петар-Јован Танић (211); I чин „Посао је посао“, Гргул-Јован Николић; Леша-Божидар Николић; Финк-М. Поповић-Мавид (231); IV слика балета „У долини Мораве“, Жетва: Марина Шуминска, Радмила Стефановић, Јања Васиљева, Ханзи Јанош, Даница Живановић, Смиља Торбица (244); Сцена из балета „На часу балета“: Ира Васиљева и Милош Ристић (247); I чин „Тоске“: Барон Скарпија — Никола Цвејић; Каварадоси — Крста Ивић; II чин „Севиљског берберина“: Базилио — Жарко Цвејић, Севиљски берберин — Никола Цвејић (291); II чин „Тартифа“: Маријана — Олга Спирidonoviћ, Дорина — Љубинка Бобић (312); Сцена из „Народног посланика“: Сретен — Марко Маринковић, Јеврем — Душан Раденковић (317); Ананије Вербицки — декор за II чин „Подвале“ (339); Једна сцена из „Тартифа“ 1920 године (347); Једна сцена из садашњег „Тартифа“: Маријана — Олга Спирidonoviћ; Дамис — Милан Поповић; Оргон — Јован Гец; (350); Нацрт декора за I чин „Сто милиона долара“ М. Денић (371); Јед-

7) Позоришни живот у старом Београду

Стогодињица прве претставе у Београду (Н. Трајковић, 29); Несуђено позориште на Зеленом венцу (Н. Трајковић, 59); Милорад Гавриловић постаје редитељ (Живојин Петровић, 62); Прво немачко позориште у Београду и прве претставе у „Великој пивари“ (Н. Трајковић, 63); Позориште у „Великој пивари“ (Н. Трајковић, 125); Пред 30 октобар (Н. Трајковић, 155); Сиротиња Алексе Бачванског (Живојин Петровић, 258); Позоришна публика у старом Београду (Светислав Шумаревић, 291); Наше глумачке школе (Н. Трајковић, 324); О позоришној критици и самокритици глумача у старом Београду (Ђорђе Малетић, 387); Један податак о Миловану Ђ. Глишићу (Живојин Петровић, 418); Необична прослава Милке Грбурове (Живојин Петровић, 447); Прва претстава у згради код Споменика (Н. Трајковић, 487); Ситнице о Пери Добриновићу (Живојин Петровић, 641).

8) Позоришне белешке

Светле жртве нашег позоришта (33); Смрт Николе Т. Ђурића (33); Стопедесетогодињица Моцартове смрти (34); Нишко позориште као Државно обласно позориште (34); „Уметничко позориште“ (34); Српско народно позориште Дунавске бановине (35); Мишле о улози позоришта у историји једног народа (35); „За обнову српског књижевног језика“ (63); Народно позориште Дунавске бановине (64); Стопедесетогодињица од рођења Франца Грилпарцера (65); „Двоструке премијере“ (67); „Позоришна уметност и Српско народно позориште“ (95); Позоришна зграда Јоакима Вујића у Крагујевцу (98); „Нови дух у грчким позориштима“ (130); 4 децембра 1841 г. — прва претстава у Београду (159); „Дикција у Опери Народног позоришта“ (160); „Фауст“ у режији Густава Гриндгенса (160); Професионална и дилетантска позоришта у Београду (161); „Меркаде“ у Уметничком позоришту (198); Обнова Шилера (198); Гете у брачном огледалу (199); Употреба позоришних фондова (200); Специјални додаци за развојтано особље Народног позоришта (200); Позоришни закон у Бугарској (234); Вилхелм Фуртвенглер о модерној музici (234); Два написа г. Светомира Настасијевића (263); „Стерија и Лесинг“ (264); Позориште у божићним прилогима београдских листова (264); „Сећање на Душана Раденковића“ (295); Позориште у државном буџету за 1942 годину (295); „Колумбо“ од Вернера Егка (297); Систем савременог италијанског позоришта (327); „Позориште за народ“ (329); Наша позоришта у заробљеништву (358); „Записи о савременој књижевности“ (359); Словеначко народно позориште у Љубљани (390); Двостогодињица бечког Бургтеатра (391); „Два цванцика“ у издању Српске књиге (423); Целокупно издање дела Фридриха Шилера (423); Позориште у ускршњим прилогима београдских листова (451); Портрет Вилхелма Фуртвенглера (452); Изложба „Немачке опере у садашњици“ (453); Позоришни живот у Норвешкој (454); Најновије издање „Горског вијенца“ (481); Позоришна сезона у Бечу (483); Свечана претстава приликом двадесетпетогодињица од смрти Милутина Бојића (518); Позоришно вече у Ужицу (519); Књига о Моцарту (520); За музеј Српског народног позоришта (548); Један велики или више мањих балета у једно вече? (459); Наставак Вердијеве комичне опере „Фалстаф“ (550); Годишњица смедеревске трагедије (618); Рихард Вагнер као редитељ (518); Нова управа Српске књижевне задруге (647); „О књижевном и позоришном језику“ (647); „Pro domo“ (648).

9) Позоришна хроника

На странама: 99, 162, 201, 265, 298, 330, 360, 392, 424, 454, 485, 521, 551, 650.

10) Вести из Куће

На странама: 36, 68, 204, 236, 268, 396, 459, 524, 556, 655.
522, 554, 619, 653.

11) Из Уредништва

На странама: 36, 63, 204, 236, 268, 396, 459, 491, 524, 556, 655.

12) Позоришне гlose

О Шекспиру (Гете, 400); О Росинију (Гете, 406); О писању позоришних комада (Гете, 413); О Софоклу (Гете, 414); О Молијеру (Гете, 422); О суштини глумачке уметности (Стриндберг, 431); О несамосталности глумачке уметности (Стриндберг, 432); О глумачким стварима (Гете, 434); Шта компонује глумца (Стриндберг, 437); О изговореној речи (Стриндберг, 443); О глумачкој уметности (Стриндберг, 446); О критикастерима (Лесинг, 476); О глумцу (Лесинг, 477); О историској драми (Лесинг, 480); О карактеру улоге и врстама карактера (Стриндберг, 484); О драмском писцу и глумцу (Лесинг, 488); Поезија и историја (Лесинг, 495); О љубимцу публике (Стриндберг, 502); О Стерији (Милутин Чекић, 506); Похвале Дидроу (Лесинг, 507); О „Тврдици или Кир Јањи“ (Чекић, 510); Поново о глумцу (Лесинг, 511); О позоришном укусу (Лесинг, 514); О Шекспиру, (Стриндберг, 528); О позоришном критичару (Стриндберг, 536); О позоришту и позоришној критици (Лесинг, 539); О позоришту (Гете, 590); Позориште према времену (Стриндберг, 608); Суштина комедије и суштина трагедије (Лесинг, 616); О Молијеру и Шекспиру (Лесинг, 624); О истини у драмској поезији (Лесинг, 628).

13) Фотографски снимци

Позоришне управе: Јован Поповић (3, 207, 625); Д-р Душан Милачић (5); Рудолф Ертл (7); Анатолије Жуковски (у костиму, 10, 183); Миомир Денић (308), 114, 338; Светомир Настасијевић (105, 182, 242); Велизар Гојевац (107); Милорад Шапчанин (449); Живојин Петровић (515); Константин Атанасијевић (516, 609); Ђорђе Малетић (389).

Драмски глумци: Марица Поповић (41); Страхиња Петровић (42, 230, 282, 537, 586); Невенка Урбанова (42, 256, 368); Александар Цветковић (43, 345, 369, 473, 540); Теодора Арсеновић (49); Ирена Јовановић (50, 221, 598); Миливоје Живановић (50, 311, 597); Милорад Гавриловић (52, 440); Милева Бошњаковић (75); Фран Новаковић (75, 415, 596); Марко Маринковић (113, 509, 587); Александар Златковић (116); Олга Спирidonовић (117, 596); Душан Раденковић (123, 277, 313); Сима Илић (139, 372); Дивна Радић (139, 541); Миливоје Поповић (140, 504, 589); Мирко Милисављевић (40); Реља Ђурић (150, 535); Божидар Николић (151, 517); Софија Перић-Нешић (152); Божидар Дрнић (152, 411); Љубица Секулић (196); Мира Тодоровић (197, 349, 505, 587); Милорад Игњатовић (197, у костиму 257); Јован Геџ (220, 283, 376); Невенка Микиулић (221, 473, 508, 586); Јубинка Бобић (229, 283); Пера Добриновић (223, 327, 588, 643); Ана Парапос (250, 640); Велибор Старчић (251, 373); Никола Јовановић (252, 589); Михаило-Мића Ва-

на сцена из „Избирачице“ (завршна слика, 381); Једна сцена из „Подвале“ (иза кулиса, Пупавац — Мића Васић, Неша — Александар Златковић (385); Једна сцена из класичног балета: Јања Васиљева и Анатолије Жуковски (399); Једна сцена из опере „Тоска“: Тоска — Злата Ђунђенац, Каварадоси — Владета Поповић (406); Владета Драгутиновић, редитељ „Избирачице“ са младим ансамблом (409); Седма слика из „Подвале“: Пупавац — М. Васић; Неша — Златковић, крчмарски момак — Милорад Игњатовић (421); М. Денић: Скица за I и IV чин опере „Боеми“ (432); 5 слика из „Подвале“: Живан — Јован Антонијевић; Пупавац — Мића Васић (438); III чин из комедије „Сто милиона долара“: Мадлон — Невенка Урбанова; Амелија — Надежда Ризнић (443); Д-р Ханс Хернер са носиоцима мушких партија у опери „Боеми“ (477); В. Загородњук: Скица декора за први чин трагедије „Отело“ (484); Епирско народно коло (496); Група из игре „Каламатијанус“ (497); Миленко Шербан: Нацрт декора за комедију „Кир Јања“ (507); Први чин из комада „Верна сенка“; Берта — Деса Дугалић, Микеле — Милорад Душановић (511); Једна сцена из опере „Фигарова женидба“: Фигаро — Жарко Цвејић; Сузана — Анита Мезе (531); М. Денић: Нацрт декора за комедију „Уображени болесник“ (интермецио, 532); II чин из комедије „Све саме лагарије“ (536); Макета нове зграде код Споменика (542); Љиља Колесникова и Даница Живановић изводе један балет (555); Једна сцена из Лесингове „Мине фон Барихелм“: Франциска — Еми Перси; Мина — Марија Вимер (592); Сцена из Гетеова „Фауста“: Гретхен — Марија Вимер, Фауст — Карл Вителхајм — Ервин Линдер (594); Једна сцена из „Кир Јање“: Кир Јања — Страхиња Петровић; слуга Петар — Никола Јовановић (628).

Сарадници „Српске сцене“ у 1941-42 години

Атанасијевић Константин	Милачић д-р Душан
Бабић-Јовановић Милица	Милошевић Момчило
Бајшански Милан	Михаиловић Аритон
Богатинчевић Павле	Мошуљ Владислав
Бурмester д-р Едгар	Настасијевић Светомир
Бухолц Освальд	Частасијевић Славомир
Васић Михаило	Недељковић д-р Милорад
Велмар-Јанковић Владимира	Недић Боривоје
Вербицки Ананије	Недић Милан Ђ.
Вестермајер Рихард	Николић Божидар
Вујачић Душан	Павлов Поликарп
Гец Јован	Палавестра Јован
Гођевац Велизар	Перић Ђорђе
Гребеншчиков Олег	Петровић Живојин
Греч Вера	Поповић Јован
Деснић Миомир	Пржић д-р Илија
Димовић Милан	Прокић д-р Лазар
Драгутиновић Владета	† Раденковић Душан
Лугалић-Недељковић Деса	Рајковић Сава С.
Ертл Рудолф	Србуљ Јован
Жедрински Владимира	Станојелић Миодраг
Живојиновић Велимир	Стојановић Милан
Жуковски Анатолије	Стокић Жанка
Загородњук Владимир	Трајковић Никола
Игњатовић Милорад	Хернер д-р Ханс
Јевтић Боривоје	Христић Стеван К.
Јовановић Слободан А.	Цвејић-Владин Никола
фон Кајзенберг	Ческић Милутин
Малетин д-р Марко	Шербан Миленко
Манојловић Тодор	Шумаревић Светислав